

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostopna pettina vrsta mali
oglas po K 4.— in K 6.—
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po K 8.—, poslana itd.
po K 12.—.Pri večjem naročilu popust.
Izjaja vsak dan izvzemši
ponekdajka in duva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKS.

Poština plačana v gotovini.

Naročnina

za državo SHS:

za celo leto naprej Din. 120.—
za pol leta " " " 60.—
za četrt leta " " " 30.—
za en mesec " " " 10.—

za inozemstvo:

pololetno " " " Din. 210.—
mesečno " " " " 18.—

Sobotna izdaja:

v Jugoslaviji " " " Din. 15.—
v inozemstvu " " " " 35.—

Posamna štev.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
zagreb 39.011, sarajev 7563, praška in dunaj 24.797

Ravnatelj Julij Slapšak:

Ob Kržičevem spomeniku.

Dva svetova sta.

Prvi raja okrog zlatega teleta, njegov bog je treh, njegova vera pesimizem, njegov oče Schoppenhauer. Pa ta svet je zavrgel očeta in njegov nauk. Pesimizem, kakor vemo, uči, da je svet ničev, da življenje, ki je le neprošen dar temne moči in veljave, ni vredno življenja, zato se lahko odvrača. Toda tudi plesalec okrog zlatega teleta se hoče živeti in uživati srečo. In tako je prvo zlo — pesimizem — rodilo druga zla: materializem, egoizem, verižništvo, oduševstvo... »Da le sam živim in uživam srečo, kaj mi mar drugi,« je geslo teh sebičnikov; zato vidijo le sebe, strežejo le sebi, uživajo le sami, bližnji jim je deveta briga. Ampak ko se izživijo, uvidijo, da je njih življenje brez smisla, brez vsebine, mrtvo; in to spoznanje vodi v obup.

Drugi svet je svet altruistov, ki vidijo v bližnjem svojega brata, sočustvujejo z njim, mu pomagajo, se žrtvujejo zanj. In že zato jim je življenje lepo, neprecenljivo dar iz Stvarnikovih rok; vse stvarstvo sama ljubezen božja; sami uživajo srečo, ali srečni niso, ako je ne uživa tudi njih bližnji; zato je njih življenje ena sama velika žrtev ljubezni do bližnjega. Ti so idealisti v pravem pomenu besede.

Mislím, da ni treba ugibati, v katerem svetu je živel in deloval pokojni gospod kanonik Kržič: idealist, kakor je bil, se je vse življenje boril le za vzore.

Življenje Kržičovo je ena sama dolga veriga dela.

V dijaških letih je kot marljiva mravlja zbiral in zbiral in naposled zbral kupe duševnih zakladov; kot duhovnik pa je nastopil kakor usmiljeni Samaritan in delil milijonsko bogastvo svoje duše na vse strani. Poleg svojih obilnih in težkih stanovskih dolžnosti, ki jih je opravljal s priznanimi uspehi, je dal mladini časopis »Angelček«, ki ga je ustanovil, pisal vanj in urejeval do smrti; za Tomšičem je prevzel tudi »Vrtec« in ga z zgledno marljivostjo urejeval. Za vzgojitelje in učitelje je ustanovil, pisal in urejeval pedagoški zbornik »Detoljub«, svojim sobratom je dal »Duhovnega pastirja«, pobožnim dušam je spisal »Osmero blagov« in jim prevel sv. Frančiška Filoteja, za podeželske odre je pisal igre itd. itd. To so cele skladovnice knjig, to je milijonsko duševno premoženje, ki ga je zapustil blagopokojni kot dedščino svojemu narodu.

Pa kje je črpal moč in voljo za to velikansko delo?

V ljubezni do bližnjega. Po zgledu idealistov-ultristov je bilo tudi Kržičovo življenje in delovanje ena sama velika žrtev ljubezni do bližnjega.

Pokojni Kržič je bil več let katehet na uršulinski šoli v Ljubljani in 22 let je vzgajal in vodil učiteljski naraščaj na ljublj. moškem in ženskem učiteljsku.

»Le dober človek more biti dober učitelj,« pravi Stritar. Slava, ki se poje Sokratu, je izvirala iz njegove ljubezni do mladine. Nimbus, ki obdaja Pestalozzija, je vznikel iz hvaležnega spomina na njegovo očetovsko in materinsko vzgajanje zapuščenih in zanemarenih mladine. In glorijska, ki obdaja Kržiča kot učitelja, tudi ta ima izhodišče v plemenitem srcu njegovem. Ljubezen in hvaležnost bivših učencev in učenk do Antona Kržiča je potekla iz njegovega srca. Osnovni ton njegove osebnosti je bila ljubezen do mladine, idealni naš Kržič je bil ljubezen sama. Ni čuda torej, da je odpirala mladina najskritejše koticke svojega srca njegovi besedi, kakor odpirajo nežne cvetke svoje popke toplim žarkom pomladanskega solnca.

In to solnce ljubezni je zašlo v temni grob k večnemu počitku in ne ogreva nas več osebno s svojimi toplimi žarki. Kot mala priča, kot skromen znak, kako vroče smo te ljubili, naš dobi nekdanji vzgojitelj in učitelj, naj ti bo spomenik, okrog katerega se danes ob 4. uri popoldne zberemo na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani. Postavilo ga je učiteljsko svojemu učitelju.

Slovesna otvoritev II. Ljubljanskega velesejma.

Živahno vrvenje je vladalo zadnje dni v Ljubljani. Po ulicah je imel vsakdo priliko poslušati najrazličnejše govorce: v nemškem, češkem, poljskem, francoskem, angleškem, celo v mažarskem in bolgarskem jeziku so se pogovarjali pasanti in si ogledovali zanimivosti naše prestolice. Take mednarodne, mešane družbe. Ljubljana in nje prebivalstvo ni vajeno, vendar je vsakdo skušal, da tujim gostom ustreže po svojih močeh. Stara slovenska gostoljubnost in prijaznost je oživela v polni meri v zadovoljstvo vseh gostov, ki so jih poslovne stvari pripeljale v Ljubljano. Do danes nismo slišali pritožbe od strani dobrodošlih gostov in prepričani smo, da bo tako ostalo tudi v bodoče.

Vsi ti številni gosti, ki polnijo ulice naše prestolice, so prišli deloma kot prodajalci, deloma kot kupci na II. ljubljanski sejem, ki se je včeraj slovesno otvoril.

Otvoritev II. ljubljanskega sejma se je izvršila — kakor je to pač navada — na slovesen način. Povabljenih je bilo mnogo zastopnikov državnih in civilnih uradov, uglednih oseb iz Ljubljane, Slovenije, ostalih delov naše države in izven njenih meja. Odziv iz vseh teh krajev je bil nenavadno številan in je jasen dokaz velikega zanimanja za to našo prireditev.

Ob 10. uri je bila napovedana otvoritev, vendar se je že dosti pred to uro zbrala večina povabljenih na sejskem prostoru in izrabila ugodno priložnost, da si ogleda razstaveni prostor.

Na razstavnem prostoru, ki je napravil na vse navzoče najboljši vtis, so se zbrali med drugimi: minister trgovine in industrije Omer Vilović, ljubljanski škof dr. Jeglič, zastopnik vojnega ministra general Dokič, znani prijatelj Jugoslovancov Herman Wendel, berlinski dopisnik londonskega »Manchester Guardian« Jakob Altmajer, rektor univerze dr. Gojmir Krek, načelnik oddelka za pravosodje dr. Janko Bahnik, predsednik dež. sodišča dr. Oton Papež, državni pravnik dr. Rogina, glavni ravnatelj južne železnice Bračič, nadzornik drž. železnice Negovetič, poštni ravnatelj dr. Debeljak, general Majster, načelnik oddelka ministrstva trgovine za Slovenijo dr. Marn, odlični zastopniki Hrvatov itd.

Predsednik Ljubljanskega velesejma g. Franc Bonač je pozdravil navzoče z naslednjimi besedami:

GOVOR PREDSEDNIKA VELESEJMA.

Imenom predsedstva celokupnega odbora ljubljanskega velesejma si štejem v prijetno dolžnost, Vas, velečena gospoda, ob otvoritvi druge naše prireditve kar najpriščneje pozdraviti.

Uspeh, ki ga je imel pokazati naš lanski velesejem, prvi v naši osvobodjeni domovini, je bil nad vse sijajen, tako v moralnem kakor tudi v gospodarskem oziru. V moralnem, ker se je izkazal velesejem kot najučinkovitejša propaganda za medsebojno zblizanje in spoznavanje odtujenih si delov naše kraljevine, v gospodarskem, ker so na svoj račun prišli v enaki meri tako razstavljalci, kakor tudi kupci. Sklenile so se številne kupčije in navezali mnogobrojni trajni trgovski stiki. Zlasti poživljajoče je vplival I. ljubljanski veliki sejem na našo industrijo, ki se je baš nahajala v precejšnji stagnaciji. Sejem je odprl nova tržišča njenim izdelkom in jo tako zaposlil za mesece.

Dasi je naša domača trgovina, industrija in obrt že s svojim prvim nastopom vzbudila vseobčo pozornost in nedeljeno priznanje, bo letošnja razstava, kakor se naadam, pokazala na našem gospodarskem polju nadaljnji, razveseljivi napredek, ki bo obenem dal najlepše spričevalo tudi naravni inteligenci in marljivosti našega jugoslovenskega delavca. Specielno Slovenci smo bili že od nekdaj primorani, ker nam zemlja ni nudila zadostne prehrane, udeleževati se v najraznovrstnejših pridobitvenih panogah. Po najbolj skritih in od premeta najbolj oddaljenih koticah naše ožje domovine je poganjala domača obrt krepke korenine. V mestih se je kljub vsem oviram od strani tujega gospodarja, ki ni s prijaznim

očesom motril našega gospodarskega pokreta, lepo razvijala slovenska trgovina. Najtežje stališče je imela naša industrija, ker se je morala boriti proti nadmočnemu tujemu kapitalu. V razmeroma kratkem razdobju treh let od prevrata sem je pa tudi ona — osvobodjena tujih spon — izredno napredovala, tako da smemo zreti z neomajenim zaupanjem v bodočnost. Od smotrenega našega dela za povzdig domače industrije, trgovine in obrti bo imela največjo korist država sama, ker se gospodarske potrebe posameznih pokrajin tako zelo razlikujejo med seboj. Potrebno je torej kar najživahnejše izmenjavanje produktov in izdelkov, koje zamenjavo pa zopet najbolj pospešuje institucija velesejmov.

Letošnji naš velesejem si je nadel še specialno novo zadačo: zainteresirati inozemsko industrijo, da razstavi na ogled in nakup vredvsem ono blago, ki se pri nas še ne proizvaja. Povabilo so se inozemske tvrdke odzvale v prav častnem številu. Jasno je, da se napram inozemstvu ne moremo hermetično zapreti in se zadovoljiti s tem, kar sami produciramo. Udeležba tuje industrije bo predvsem blagodejno vplivala na našo industrijo, ki ne bo samo skušala se vsestransko izpopolniti in zadostiti najdalekosežnejšim domačim potrebam, temveč bo tudi napela vse sile, da čimprej stopi na svetovni trg vsaj z onimi izdelki, za katere nam nudi lastna zemlja surovine.

Ker si gospodarskega razvoja vzporednega napredka na polju znanosti in lepih umetnosti ne moremo misliti, prišli so naši vrli umetniki na srečno misel: naj bi se hkratu z velesejemom priredila historična razstava slovenskega slikarstva. Ta razstava bo nudila splošen informativen pregled o razvoju naše domače umetnosti in bo tako pripomogla k približnemu spoznavanju našega splošnega kulturnega napredka.

Kakor sem že prej omenil, je naše delo eminentno državotvorno, vsled česar smo a priori računali na popolno razumevanje naših teženj od strani merodajnih mest. Z velesejem ugotavljamo, da naša nada ni bila neopravičena in da nam je nudila naša vlada, v kolikor je pač v sedanjih razmerah to mogoče, vsestransko podporo. Nadalje mi je dolžnost se posebej zahvaliti mestni občini, ki nam je šla izredno na roko. S hvaležnostjo pa se moram tudi spominjati vprav državne in južne železnice za naklonjene nam dragocene ugodnosti. Vsem tem izrekam v imenu celokupnega odbora kar najiskrenejšo zahvalo. Iskreno pa se zahvaljujem tudi onemu činitelju, brez katerega bi bil vsak uspeh nemogoč, to je našemu časopisju, ki z vnuemo in razumevanjem podpira itak ne lahko delo.

Vaša prisotnost, odlična gospoda, nam je porok, da se lahko zanašamo tudi nadalje na najzadatejšo podporo odločujočih faktorjev, kar bo v bodrilo bodočemu našemu delu.

Med odobravanjem navzočih je predsednik Fran Bonač končal svoj govor:

»Čast mi je osobito pozdraviti g. ministra trgovine in industrije Omerja Vilovića, ki se mu znova udano zahvaljujem, da je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo našega sejma. Pri srčno dalje pozdravljam g. ministra za socialno politiko dr. Žerjavo.

Pozdravljam zastopnika ministra vojne in mornarice generala Dokića, pozdravljam zastopnika ministra notranjih zadev, načelnika političnega oddelka za Slovenijo dr. F. Svetka, pozdravljam zastopnika ministra poljedelstva in vode, šefa kabinetne pisarne Miloša Stiblerja.

Iskren pozdrav in zahvala našemu častnemu članu predsedniku ministru in pokrajinskemu namestniku g. Ivanu Hribarju, ki nam je kot znan prijatelj slovenske industrije šel vedno in povsod z dragocenimi nasveti in dejanji na roko. Žalibog je radi boleznj zadržan.

Iskreno pozdravljam našega vladiko ljubljanskega knezoškofa dr. Antona Bonaventuro Jegliča.

Pozdravljam ostale zastopnike vlade in armade, dalje reprezentanta inozemskih vlad: Zastopnika avstrijske republike dr. W. oja, avstrijskega konzula dr. Kohlruša, komercialnega atašea pri belgijskem poslanstvu Andree Mottea, generalnega konzula francoske republike De Berne Lagarde in francoskega velekonzula v Ljubljani Flacha, italijanskega delegata Comellija, dalje angleškega konzula Harweya, ameriškega konzula Mereva, svi-

carskega konzula in generalnega konzula naše Češkoslovaške republike dr. O. Beneša.

Pozdravljam dalje zastopnike inozemskega časopisa, našega prijatelja Hermana Wendla in dopisnika »Manchester Guardian« Altmajera.

Pozdravljam dalje narodne poslance: ministra n. r. Vekoslava Kukovca, nar. posl. Sadovića in nar. posl. Kušarja.

Pozdravljam dalje zastopnika mestne občine ljubljanske dv. svet. dr. Bogomila Senekovića, zastopnika Trgovske in obrtne zbornice, kakor tudi zastopstvo bratskega našega zagrebskega zbora.

In sedaj si dovoljujem prositi g. pokrovitelja ministra trgovine in industrije, da blagovolji otvoriti I. ljubljanski velesejem.

MINISTER TRGOVINE OTVORI SEJEM.

Pokrovitelj ljubljanskega velesejma minister trgovine in industrije Osman Vilović je otvoril velesejem z naslednjim govorom:

Poštovani zbori! Veselo sam i sretan, da sam doživio ovaj radosni moment, da mogu kao ministar trgovine i industrije prisustvovati vašoj i našoj trgovačkoj manifestaciji, u ime kraljevske vlade i u ime svoga ministarstva. Ovaj sajam ustvario je potrebe trgovine, koja nosi u sebi izraziti karakter međunarodnosti. Još u davno vrijeme, za razvitak jednoga naroda, stvorene su ovakove institucije. Neke su se od srednjega doba zadržale do dana današnjega i baš te institucije igraju važnu ulogu u trgovačkom i gospodarskom napretku ovakovog naroda. Sve države favoriziraju ovakove institucije. Ta se je potreba dobrih sajmov osjećala u doba pomanjkanja kulture, gospodarske i saobraćajne sredjenosti. Koncentracijom robe omogućeno je trgovačko sblizanje prodavacu i kupcu. Taj način trgovine zadržavao se je u Europi i na ostalim kontinentima izvan Evrope. U današnje doba kulture, napretka i razvijenog saobraćaja, potrebno je, da ovakovi sajmovi i dalje postoje. Daljem čitave naše prostrane ujedinjene domovine priredjeno je nakon oslobodjenja više značajnih i važnih izložbi i velikih sajmov. Prošlogodišnja priredna izložba u Sarajevu uspjela je vanredno. Nedavna priredba velikog sajma po Zagrebačkom Zboru, donijela je divnih rezultata. Isto je tako i vaša lanijska izložba vanredno uspjela u trgovačkom pogledu. Moramo svoju trgovinu i industriju bolje razviti, no, da to postignemo, moramo također i odstraniti sve zaprieke.

Grad Ljubljana sa svojim kulturnim i patriotskim gradjanstvom stvara, radi i počinje divne uspjehe. Za našu mladu ujedinjenu kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca ova je priredba od ogromne važnosti — dati će svim granama trgovine i industrije još zamašnji polet. Ova institucija nosi u sebi momenat socijalne i političke naravi. Okuplja sve jedinice, da izmjenom misli i sredstva za dobrobit naše privrede. Ovo je važan faktor upoznavanja i kontakta i jedino na taj način možemo sa uspjehom proraditi na putu privrednog sredjivanja. Svi glavni gradovi naše kraljevine zadoini su sa idejama provadjanja ovakovih sajmov. Ovaj sajam donijeti će bezuvjetno velike uspjehe. Ja kao ministar trgovine i industrije veselo sam, što upriličujete i što mogu da otvorim vaš napredni velesejem. Veselo sam, da idete socijalnim, kulturnim i patriotskim putem. Svaki gradjanin, bez razlike, mora poći u susret ovakoj instituciji. Ja u ime svog ministarstva i u ime kraljevske vlade počinu vam do zadnjih granica u susret. Ja vam čestitam i od srca želim, da vam trud donese uspeh, kako za vas, za Sloveniju, tako i za čitavu kraljevinu. Zahvaljujem braći Slovencima, zahvaljujem vrijednom predsjedniku gospodinu Bonaču, zahvaljam svima faktorima, koji su omogućili ovo naše zajedničku slavlje. Otvarajući sajam, kličem:

Živili Slovenci!

ZASTOPNIKI TUJIH DRŽAV ČESTITAJU.

V imenu ljubljanskega konzularnega zbora je doyen generalni konzul Češkoslovaške republike dr. O. Beneš čestital predsedstvu velesejma na krasno uspelem sejmju z besedami:

»V imenu konzularnega zbora v Ljubljani si dovoljujem ko doyen tega zbora izreči Vam g. predsednik in Vam gg. odborniki najtoplejšo zahvalo za povabilo in izrekan besede priznanja. Že lansko leto smo se prepričali o sijajnih uspehih jugoslovenske industrije in trgovine. Smo prepričani, da bo tudi letos sejem

sijajen dokaz jugoslovenske marljivosti, jugoslovenske energije in jugoslovenske pridnosti. Radi tega si dovoljujem v imenu zastopnikov inozemskih držav v Ljubljani izreči Vam g. predsednik in Vam gg. odborniki najtoplejša čestitke h krasno uspelemu sejmu ter Vam vzklizam: »Jugoslovenska trgovina in industrija vivat, floreant, crescat!«

Po tem govoru je g. Bonač stavil predlog, da se pošlje kralju Aleksandru naslednja

UDANOSTNA BRZOJAVKA:

»Od vseh delov naše lepe kraljevine k otvoritvi II. ljubljanskega velesejma došli zastopniki industrije, trgovine in obrti pošiljajo Vašemu Veličanstvu iskrene pozdrave in Vas zagotavljajo svoje neomejene zvestobe in vdanosti.«

Ta predlog je bil z navdušenjem sprejet in so navzoči temu navdušenju dali duška tudi s tem, da so v čast kralju Aleksandru vzklicali večkratni »Živio«.

Svečanost tega trenutka je dvignila godba, ki je takoj nato zaigrala vse tri jugoslovenske himne.

Vabljeni zastopniki so si nato ogledali posamezne objekte in se potem zadovoljni razšli.

Četudi nas površen pregled sejmskih prostorov ne opravičuje, da bi izrekli o njih končno veljavno sodbo, vendar moramo izraziti zadovoljstvo nad vzorno organizacijo. Kdor ima kolikolič vpogleda v tako ogromno in težavno delo in če upošteva, da je bilo vse to ogromno delo koncentrirano v malenkostnem številu marljivih in poštivnih oseb, se mora dovršenosti in že sedanjemu uspehu čuditi.

Nimamo navade deliti pretirane hvale, vendar ne bo odveč, če omenimo, da so se predvsem potrudili člani urada velikega sejma: gg. ravnatelj Dular, tajnik baron Egon Zois in Pintar. Njim so vedno stali ob strani z nasvetom in izdatno pomočjo gg. Bonač, Majdič, Detela in drugi.

Janko Jovan:

Valovanje cen in prehrana.

Žitne cene so dosegle na naših tržiščih ob nastopu žetve višjo stopnjo, kakor smo jih sploh doživeli v preteklem letu. Pri določevanju cen so bili merodajni trije faktorji: Cenitev letine, zahteve producentov ter ponudbe mlinarske industrije in trgovine.

Kot sem že večkrat povdarjal, je velika hiba v našem narodnem gospodarstvu ta, da še danes nimamo nikake vsaj približne statistike o poljedelski produkciji. Kmetijska statistika spada po svojem bistvu v resort poljedelskega ministra, a to ministrstvo tolaži, da je šele v predelih za tako važen činitelj narodnega gospodarstva agrarne države, kar je pretežno Jugoslavija. Nekam smešno se čuje, da šele sedaj, ko so se vršile že protidraginjske konference in se je prepustila ocena letine dnevnemu časopisju razpošilja minister za notranje zadeve svojim podrejenim oblastem okrožnice, da zbere skup podatke o letošnji letini. Če je že hotel razne utemeljene ocene kontrolirati na ta način, bi bolje storil, da svoje podjetnosti ne obelodanjuje v časopisju, ker taki eksperimenti ne morejo dvigniti našega ugleda, še manj pa morejo biti sredstvo zoper draginjo.

Ravno na konferenci zoper draginjo se je pokazalo, kako je v naši državi nujno potrebno dobiti pravočasno jasno sliko o domači produkciji. Pri razmotrivanju vprašanja, kje tiči glavni vzrok draginje, so zastopniki mlinarske industrije kazali s prstom na beogradsko časopisje kot glavnega krivca, ker je označeval letino celo za nezadostno, da pokriva lastno potrebo v državi. Taka poročila so vzbudila naravnost panično razpoloženje. Ker se je javnosti kazala letina v tako pesimističnih obrisih, je popolnoma razumljivo, da je drugi faktor, ki ima odločilno besedo pri določanju cen, namreč producent iz takega opisovanja letine izvajal logične posledice. Njegova sodba je bila: Če primanjkuje hrane že ob nastopu žetve in domača produkcija ne bode mogla kriti potrebščine v pasivnih krajih, kjer je letošnja letina notorično slaba izpadla, potem bode treba uvoza od zunaj. Ker pa je domače blago zaščiteno z uvozno carino, potem moramo v notranjem prometu doseči vsaj cene, kakor jih zahteva inozemstvo prištevši uvozno carino. Ker pa so žito in še bolj mlinski izdelki še vedno konvenirali za izvoz in so se faktično izvažali vsaj na Češko, kjer je v času nastopa žetve ravno nastopilo stalno dviganje valut, je bilo producentu jasno, da višek dosegljivih cen še ni nastopil. To tolmačenje ni ostalo samo idealno, temveč se je faktično izvajalo tudi v praksi. Dočim so bile navadno po mlačvi najživahnejše ponudbe in dovozi na tržišča, je postal producent do cela rezerviran. Vsak je prodal le toliko, kolikor je nujno gotovine potreboval, z ostalim blagom pa je hotel počakati ugodnejšega trenutka. Ker kmet v Vojvodini nima prostora za vskladiščenje vsega pridelika, speljal je žito v mlin ter se vogo-

dil, da fiksira ceno šele v roku treh mesecev. Tako so bili posamezni mlinci z žitom prenapolnjeni, dasi večji del žita ni bila njihova last.

Tretji faktor, to je mlinarska industrija in trgovina sta se morala prilagoditi nastalim razmeram. Mlini s svojimi velikimi režijskimi stroški niso mogli ostati nezaposleni, vsled česar so morali plačevati vsako zahtevano ceno. Trgovina je bila sprva popolnoma desorijentirana. Prvih ponudb na bazi K 13—15 za kg pšenice ni sprejela, sprejemati pa je morala blago, ko se je cena povzpela na K 18, K 19 in celo K 20 za kg. V trgovini so dajali smer Avstrija in Čehi. Zlasti letos se je zgodilo, da so se trgovine v veliki meri polastili Avstrijci, ki so vsled nesrečnega finančnega stanja doma, prenesli svoja obratovališča pod firmo vojvodinskih trgovcev k nam, ter v nasprotju z domačo trgovino razpolagali z velikimi kapitalijami. Njih namen je bil v ugodnem slučaju eksportirati v Avstrijo, ako pa jim eksport ne vspe, trgovati na naših žitnih trgih.

Tako vidimo, da so vsi činitelji, ki pridejo v poštev pri določanju cen, na iste neugodno vplivali. Ta vpliv se je na zunaj pokazal tako, da je cena banaške pšenice v Sloveniji dosegla najvišjo mero K 23.— za kg. Vse stopnjevanje cen pa se je odigralo v trdni tendenci vse dole, ko se je zaznamo, da je ministrski svet v svoji ljubljanski seji sredi avgusta sklenil, proti naraščajoči druginji poslužiti se energičnejših sredstev, kot jih je dovoljevala znana protidraginjska naredba. Sklepu ministrskega sveta je sledila po ministru za soc. politiko sklicana anketa v finančnem ministrstvu, katere posledica je bilo ukinitje uvozne carine in prohibitivna izvozna carina na žito in mlevske izdelke. Vladni ukrepi niso mogli ostati brez posledic in če bi ne bilo doseženega drugega kot ustavitev naraščanja cen, morali bi priznati, da je zaznamovati vsaj delni uspeh. V resnici pa so cene padle, tako, da se je cena za banatsko in laško pšenico postavno v Slovenijo prilično stabilizirala na bazi K 20.50 do K 20.80 za kg. Vsled padca dinarja kljub ukinitju uvozne carine uvoz ameriške pšenice ne konvenira, ker notira pšenica Hard Winter 5. dol cif Trst, plačljivo naprej v Londonu.

Kaj nam prinese prihodnost, bo pokazal kurz našega denarja. Vsekakor pa smemo računati s tem, da se cene v našem notranjem prometu vsled odprtja uvoza ne bodo dvignile več nad svetsko pariteto, kakor se je to zgodilo v času nastalega dviganja češke valute in kar so pričakovali producenti v Vojvodini še naprej, zapeljani po pesimistični oceni letošnje žetve.

Dasi imamo v Sloveniji zelo slabo letino, vendar moremo z gotovostjo trditi, da je letina v Vojvodini kljub slabi kakovosti kvantitativno toliko, da prehrana sama po sebi ne bi mogla biti ogrožena, če bi dobro funkcioniralo vse, kar je za vzdrževanje nemotene prehrane potrebno. Neobhodno potrebno pa je reden železniški promet in dovolj gotovine. Ker pa je železn. promet pod vsako kritiko in je treba čakati več tednov predno dobi trgovec vagon in so ti vagoni potem na poti cel mesec in še več, predno dosepejo iz Vojvodine v Slovenijo, zato noben trgovec, nobena aprovizacija ne obiskna ne zadržana ali katera koli organizacija ne razpolaga s tolikimi denarnimi sredstvi, da bi vsled tri in še večkrat podaljšane roka med utorom in prispelostjo mogel zadostiti plačilnim zahtevam. Da bi se prometne razmere zboljšale v kratkem, ni nikakega upanja. Če pa ni mogoče spraviti v red prometa, potem je nujno potrebno vsem institucijam, ki se bavijo z aprovizacijskimi posli, dati možnost premagati povišane denarne zahteve. Avstro-ogrsko banka je v sezoni žitne trgovine stavila žitni trgovini proti dobremu jamstvu neomejene kredite pod ugodnimi pogoji na razpolago in, kakor se čuje, dela to tudi naša Narodna banka v Beogradu, dočim smo mi daleč in naših razmer ne poznajo in ne razumejo. Toda, kjer je potreba neodložljiva in ta potreba po gotovini je danes v žitni trgovini gotova, tam je treba odpomoči. Ako Narodna banka tej potrebi ne odpomore, potem moramo pri nezboljšanih prometnih razmerah vsled pomanjkanja gotovine imeli še hujše pomanjkanje žita in moka kakor se danes povsod v Sloveniji že občuti. Kjer pa je pomanjkanje, tam je draginja, dasi so uporabljena vsa sredstva, ki bi v normalnih razmerah mogla isto preprečiti. Ako Narodna banka svojih tresorov ne odpre, potem bodo iluzorični vsi ukrepi naše vlade.

Napredek muslimanskih avtonomistov v Bosni.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Včeraj je prispel v Belgrad predsednik kluba posl. dr. Spahove grupe poslanec Hadži Kadu in izjavil časnikiarjem, da je položaj njegove stranke vseh povsod zelo ugoden. 6. septembra bo imela njihova stranka v Sarajevu svoje zborovanje, na katerem se bo sklenilo vse potrebno glede nadaljnjega političnega delovanja in taktike.

Dr. V. Šarabon:

Razvoj trgovine v najnovšem času.

Pred poldrugim stoletjem so bile vse države za merkantilizem: zaprtje proti tujim industrijskim izdelkom in prepoved izvoza domačih pridelkov — ne izdelkov —, nasprotno pa izvoz domačih izdelkov in znižanje carine na uvoz tujih sirovin. Začel se je merkantilizem na Francoskem in Angleškem; francoska država n. pr. je pospeševala industrijo v vsakem oziru, s premijami, podporami itd. Zato so tudi prepovedali izvoz francoskega žita, da bi ga doma bilo dosti in ga je delavec lahko poceni kupil, zato je pa tudi lahko ceneje delal in s tem zopet okreplil gospodarja-industrialca. Kmetje so sicer godrnjali, a ni dosti pomagalo. Središče francoske industrije je postal v še večjem obsegu nego prej Pariz, zlasti kar se tiče modnih izdelkov; cvetela so vsa industrijska podjetja in razvila se je živahna trgovina, zlasti proti zanemarjenemu središču Evrope, proti Nemčiji.

Tudi Angleži so monopolizirali, kakor že prej vsi narodi, a zadeli so na velik odpor v Severni Ameriki. Izguba Zedinjenih držav ali Unije jih je pa spametovala, oprijeli so se druge trgovske politike, nastopili so za prosto trgovino; njihova trgovina je tedaj še bolj cvetela in to je dvignilo tudi trgovino drugih narodov. Nemci so Uniji še danes hvaležni za njen boj proti Angliji in resnica je, kar pravi Schmidt: Unija je oprostita nemško trgovino angleško-holandskega varuštva in nadzorstva in pomeni začetek njenega velikanskega razvoja v modernem času.

Akoravno je bila Anglija v severo-ameriški vojski pravzaprav premagana, ji to ni nič škodovalo, gospodarsko se je okrepila; in četudi jo je hotel pozneje Napoleon uničiti s kontinentalno zaporo, tudi to ni nič izdalo: začelo se je tiho tapstvo največjega obsega. Vrhtega so si poiskali Angleži novih potov po vesoljnem morju, kjer so nemoteno brodarili sem in tja in so ocean takorekoč očistili tujih ladij. Anglija je postala prva trgovska moč 19. stoletja. Tako pridemo do najnovejših časov, do dobe proizvajanja, trgovine in prometa v najširšem obsegu.

Ta preobrat je povzročila v prvi vrsti para, ki je šele omogočila velikansko produkcijo modernega časa. Francoska revolucija je osvobodila kmeta, vedel je odslej naprej, zakaj dela, zase namreč, ne za druge, dobil je veselje do dela in bogastvo Francije računamo od tega časa. Po drugih državah ni šlo tako hitro kakor na Francoskem, a tekmo 19. stoletja se je vendar povsod obrnilo na bolje. Značilno za to stoletje je dejstvo, da je potegnilo ves svet v trgovino in promet, in če mislimo pri izrazu »svetoven« na vso našo zemljo, smemo imenovati svetovno trgovino le ono najnovejših časov. V teh se je pa toliko izpremenilo, da moramo kar strmeti. V sto letih n. pr. se je dvignila angleška zunanja trgovina od 1 milijarde in 200 milijonov kron na 24 milijard! Leta 1829. so kupili Angleži za 84 milijonov kron pšenice, leta 1911. pa za 780 milijonov. Sicer je tudi prebivalstvo medtem zelo narastlo, a vendar ne v tem razmerju. Dočim je kupil in prodal pred 90 leti vsak Anglež za 86 kron blaga na leto, ga je kupil in prodal pred sedanjim vojsko za 540 kron, Francoz 27 in 310, Avstrijec 13 in 106 itd. Seveda mislimo vselej na predvojno kupno vrednost krone.

Kako se bodo sedaj razmere izpremenile, še ne vemo. Pred vojsko so bile države ali za merkantilizem ali pa za prosto trgovino. Merkantilizem smo videli na Angleškem, vrhunec je domalega dosegel z navigacijsko akto; videli smo ga na Francoskem, oprijela se ga je potem Prusija (Friderik II.) in Rusija (Peter I., Katarina II.), nadalje Avstrija (že Marija Terezija, potem pa Jožef II.). Angleži so se potem oprijeli proste trgovine, kar so zlasti lahko storili že zaradi absolutne premoči na polju industrije pred sto leti. Po Napoleonovih vojskah so Evropo z industrijskimi izdelki kar zasuli — ker jih med vojsko niso mogli tako prodajati —, povzročili so s tem silno padanje cen na kontinentu, zadušili tukaj industrijo za dolgo časa in na ta način svoji še bolj pomagali. Šele pozneje si je kontinent opomogel. Za prosto trgovino je zlasti nastopal Richard Cobden v Manchesteru, pozneje praktično Robert Peel, zlasti pa znani Gladstone, ki je odpravil vse carine za varstvo industrije, tudi navigacijsko akto i. dr.

V zadnjih letih pred vojsko se je hotela Anglija s svojimi kolonijami zopet združiti v gospodarsko celoto proti ostalemu svetu, to je njen politično-gospodarski imperializem. To bi pomenilo seveda za ostali svet velikansko nevarnost, zlasti za one države, ki nimajo kolonij, ker bi ne mogle neovirano dobivati dosti sirovin in tudi ne prodajati svojih industrijskih izdelkov. Angleži so z izvršitvijo svojih daleko-sežnih načrtov že deloma začeli, kolonije so dovolile Britaniji večje ali manjše ca-

rinke ugodnosti, in nevarnost je, da bo šlo v tej smeri naprej.

Prednosti proste trgovine označuje Ludvig na kratko s temi-le potezami:

Narodnostno pravo je zadobilo milejša oblika, tuji trgovci imajo iste pravice kot domači. Morje postane prosto, ker se smejo ladje gibati brez vseh ovir — 1857 odpravo carino skozi Sund, Črno morje je dostopno vsem —. Trgovinske razmere lahko uredimo in uvedemo marsikako olajšavo; kolonije niso več samo predmet izkoriščanja, ampak pokrajine lastnih gospodarskih interesov. In zato so misli: svetovna trgovina in svetovni promet nastale šče politiki proste trgovine. — Seveda se pa ta politika ne more vedno in povsod enakomerno uveljaviti, ker so dežele po svoji produkciji različne in ker hoče vsak kolikor toliko zadostiti svojim potrebam z lastnim delom, lastno produkcijo. Varstvene carine imajo namen, ustvariti nove vrste produkcije, večinoma industrialne, pa tudi agrarne, ščititi potrebno, a stalno neugodno produkcijo, večinoma agrarno, in dati delavcem večji zaslužek v razliki z državami, kjer zaslužek vsled naseljevanja tujih delavcev stalno pada — tako se branijo Amerikanci Kitajcev in Japoncev, Avstralci Kitajcev, Papuanecv in Kanakov.

Oprijela se je politike proste trgovine Holandija l. 1877., Nemčija l. 1879. in 1885., Avstro-Ogrska 1878 in poostila določba 1882 in 1887, te so obveljale tudi l. 1906., Francija l. 1881. in nazadnje tudi Švica in Belgija, četudi ne tako izrazito. Najdalje so šle Rusija, Unija in Japonska z ozirom na razvijajočo se industrijo in zavarovan izvoz agrarnih pridelkov.

Kakor na eni strani merkantilizem je imela na drugi tudi ta politika svoje dobre posledice: industrialna in agrarna produkcija je v nekaterih državah čudovito narasla (Unija, Nemčija, Avstro-Ogrska, Japonska itd.) in videti je bilo stremiljenje združiti nasproti velikim gospodarskim enotam — Veliki Britaniji s kolonijami, Uniji, Rusiji — manjše enote v večje skupine. Isti pojav opazamo v politični areni: tako n. pr. so se združile južnoameriške države Brazilija, Argentinijska in Čile (Čile), vsaka zase preslaba, v političnem enotu nasproti zunanosti, v takozvani južnoameriški ABC. Taki pojavi se bodo morali ponavljati, posebno še če gledamo na nove tvorbe, nastale po vojski. Nobena skupina na teritoriju stare avstro-ogrške monarhije n. pr. ne more biti gospodarsko samostojna, prej ali slej se bodo združile, četudi le naravno.

V tej družbi pa bo imela Jugoslavija v Češkoslovaško vred prvo besedo. Za to se bo pa treba pripraviti in zato moramo s veseljem pozdraviti vsak pokret, ki nam zagotavlja večjo gospodarsko in s tem vred tudi večjo politično moč. Tudi s tega vidika moramo poskuse gospodarskega dejstva, kakor nam jih n. pr. kažejo n. pr. velesejmi, še prav posebno pazljivo zasledovati in tudi z veliko vneto sodelovati, tako ali tako.

Veličastno zaključno zborovanje 62. nemškega katoliškega shoda.

Monakovo, 30. avgusta.

Tretji dan katoliškega shoda se lahko imenuje politični dan. Razen mnogobrojnih postranskih zborovanj, katerih je bilo v celem 90, se je namreč vse koncentriralo v zadnje slavno zborovanje. To je bilo tako sijajno, tako veličastno, da se je opazovalcu zdelo: tu je katoliški areopag resnih mislecev, ki hočejo s svojimi idejami vplivati na tok svetovne zgodovine. S tem shodom se je nemški narod pokazal zopet kot narod mislecev.

Kot prvi slovesni govornik je nastopil res pesnik Peter Dörfler, ki je govoril v pesniški obliki o verskih silah v nemškem narodu. Kot višek političnih razmotrivanj pa je imel obravnavati slavni profesor moralke Jos. Mansbach o predmetu »Krščanski državni red in krščansko državno mišljenje«. Vprašanje je jako košljivo, ker so nemški katoliki needini glede državne oblike. Bavarski katoliki so odpadli od centra in imajo svojo katoliško ljudsko stranko. Skoro gotovo je, da je 95% Bavarcev monarhističnega mišljenja. Prejšnji kraljevi principi so se udeleževali katoliškega shoda kot navadni civilisti. Saksonski kraljevi princ je sedel z dijaškimi kapo kot akademik katoliškega akademičnega društva med dijaki. Drugi principi so si iskali prostora med drugim občinstvom, seveda vedno v navadni civilni obleki. Toda bavorskim princem je ljudstvo vedno burno ploskalo, kjerkoli jih je aklimiral kak govornik. Večina centra, zlasti v Porenju, pa je republikanska. Kako naj tedaj govornik reši svojo nalogo v tem vrvenju različnih mnenj? Postavil se je na stališče, da noče govoriti o dnevnih politiki, ampak le o katoliških načelih v krščanskem državnem redu. Pri tem so dobile vse struje svoje smernice. Nekaj markantnih stavkov naj bo omenjenih! Govornik

je obsodil tako socializem in komunizem ter revolucionarnost od spodaj kakor od zgoraj, t. j. nasilno aneksijo. Krivica ne more postati pravica. Vendar pa je Leon XII. svetoval francoskim katoličanom, naj priznajo francosko republiko radi obne blaginje, ki je največji zakon (Salus populi suprema lex). Windhorst tudi ni bil navdušen za Bismarckovo državno obliko l. 1871; toda priznal jo je, ker bi drugače nastal kaos, nesreča naroda. Prof. Mansbach je zato zahteval, naj nemški katoličani sodelujejo s sedanjo državno obliko radi obne blaginje. Voditelji ne smejo iti v kot, ker lahko dosti dobrega storijo, če aktivno sodelujejo pri državni upravi. (Kdo ne misli pri tem na kvarno in leno abstinenco hrvatskega radičevizma!) Državno obliko moramo spoštovati, če ne ljubiti. Ljubiti pa moramo ljudstvo, ki bi trpelo škodo, če se najboljši odtegnejo delu pri državni upravi. Brez državnega reda ni narodne blaginje.

Kardinal Faulhaber, ki je vse tri dni obiskoval razne seje in na njih vedno izborni govoril, je imel zadnji slovesni govor. Lapidarno in klasično kakor vedno je postavil krono katoliškemu shodu s svojim izvajanjem o katoliški cerkvi kot mirovni sili (Friedensmacht der Kirche). V uvodu je omenjal evharistični shod v Rimu, kjer je Pij XI. pozdravil vse narode v očetovi hiši v Vatikanu. Potem je omenjal delo za mir papeža Benedikta XV. Vojska je sicer zlo in zlo je tudi zmagat kot sad zla. Vendar cerkev ni učila nikdar, da ne bo nikdar vojske. Toda po svojih naukih in po svojem poklicu je cerkev proti vojski in jo skuša tudi preprečiti ali vsaj omiliti. To je dokazal Benedikt XV. Takoj pri nastopu svojega papeževanja je poslal svojega golobčka miru v svet, a zastoj. Poskušal je večkrat ustaviti samomor evropske kulture, kakor je imenoval svetovno vojsko. V poletju 1917 je pozval narode, naj sklenejo mir. Toda leta 1917 ni hotela iti Nemčija v Canoso. Zato je pa šla leta 1922 v Genovo. V Genovi je Nemčija molila: Flectamus genua (Pripognimo kolena); toda nihče ji ni odgovoril »Levate« (Dvignite se), ni dobila odveze. Pravega miru ni, ako ne velja svetopisemska beseda: »Mir in pravičnost sta se objela.« Najprej mora biti pravičnost v posamezni državi. Božje pravo uniči državno pravo, ako je to proti 10 božjim zapovedim. Bolje je krivico trpeti, kakor krivico delati. Vsaka sprememba državne oblike (je rekel z ozirom na nemške razmere) se mora zgoditi mirnim potom. Političen umor je gnusen zločin. Toda vsak je političen morilec, ki piše in hujska na nemoralni način proti nositeljem državne oblike. Ako potem kdo zgrabi za revolver in ustrelji osebo, proti kateri so drugi hujskali v svojih listih, tedaj ni treba sodnijo, ki bi naj iskala morilca. (Rathenau.) Morilec sedi v uredništvu dotičnih listov. H koncu je sloveči govornik poudarjal, da sedanje društvo narodov ne bo imelo uspehov, ker dela brez Boga, brez zastopnika rimske stolice, za kapitalizem zmagovitih narodov. Kardinal Faulhaber pa je obsodil tudi prenapet nacionalizem kot pregrešno oboževanje samega sebe. Cerkev je zoper to samooboževanje naroda, kakor zoper vse tuje bogove. V Nemčiji so bili ljudje, ki so rekli: Rajše boljše vsem kakor katolicizem. Miru pa ne bo ne iz Moskve, ne iz Versaja, ne iz Genove, ampak od zgoraj. H koncu je pozival kardinal, katoličane vsega sveta, naj delajo za pravico, naj zatirajo krivico, tudi krivico verzaškega

miru. Obsojal je dejstvo, da pošiljajo Francozi med katoliško nemško Porenje monamendane in pogane stražiti krščansko kulturo. K sklepu je rekel, da je 62. katoliški shod po tem predmetu, ker se obrača na vse katoličane, nekaj internacionalni shod, kakor tudi radi tega, ker je na tem shodu toliko izvennemških udeležencev, kakor jih dozda še ni bilo na nobenem nemškem katoliškem shodu. Z molitvijo: Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, daj

Ureditev obmejnega prometa na severu.

Maribor, 2. (Izv.) Mešana komisija, ki urejuje obmejni promet, je sklenila razne ugodnosti, katerih bodo deležni prebivalci 10 km to- in 10 km onstran meje. Vozili bodo lahko brez carine žito v miline, les na žago, opeko, gnoj, sveže sadje. Zdravniki, živinozdravniki, babice, obrtniki smejo izvrševati svoje posle na obe strani. Vinčarji in mlatiči smejo prenašati zasluže-

nam mir, je sklenil svoj sijajen govor.

K sklepu je pozival predsednik shoda, kolinski župan, k edinosti in aktivnemu sodelovanju pri državni upravi, ker sedanja ustava ni kriva sedanjega nemškega ubožstva.

S kardinalovim blagoslovom in s pesmijo: »Tebe Bog vsi hvalimo« ter krščanskim pozdravom »Hvaljen bodi Jezus Kristus« se je zaključil 62. nemški katoliški shod.

no žito in druga živila brez carine, čez mejo. Kmetje smejo goniti živino na pašo čez mejo. Komisija nadaljuje svoje delo v torek na Plaču ter obhodi mejo do Ščavnice, popoldne do Spičnika. V sredo dopoldne Sv. Jurij ob Pesnici, popoldne Sv. Duh na Ostrem vrhu. V četrtek gre komisija v Kapljo in slovenjegraški okraj.

Lakota v Dalmaciji in Bosni.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Gospodarski finančni komite ministrov je imel danes sejo, na kateri je razpravljal o izvajanju agrarne reforme v Dalmaciji, od koder prihajajo naravnost obupne vesti glede lakote. Mali posestniki se protivijo, da bi oddajali del svojih pridelkov svojim gospodarjem. Sklenjeno je bilo, da se vse te stvari odstopijo sodišču, ki naj sklepa in odloči.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Iz vseh krajev Bosne in Hercegovine dohajajo vsled skrajno slabe žetve vesti o lakoti. Vsled tega je poslanec Jugoslov. kluba dr. Šimrak stavil na ministra za socialno politiko vprašanje, v katerem energično zahteva, da se takoj odredijo vse potrebne mere, da se prebivalstvu v tej stiski odpomore.

Kočljiva točka sporazuma med malo antanto in Poljsko.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Kakor poročajo iz Marijinih Lazen, je imel poljski delegat pooblastilo, da pri naših in čeških delegatih doseže, da se od strani naše države in češkoslovaške republike priznajo vse aspiracije Poljske na Vzhodno Gali-

cijo. To svojo misijo je tudi skušal izvršiti, vendar sta Pašić in dr. Beneš to odklonila z ozirom na interese Rusije na to ozemlje. (Iz tega je razvidno, kako pretirane so nade, ki jih stavlja na vstop Poljske v malo antanto režimski tisk.)

Nečuvni vladni in fašistovski teror proti avtonomnim muslimanom.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Včeraj je hotel prirediti dr. Spaho z drugimi voditelji muslimanskih opozicionalcev shod v Višegradu. Policija pa mu je to prepovedala, vsled česar je dr. Spaho sklical v tamšnjem hotelu samo zaupniški sestanek. V hotelu so se ob istem času zbrali tudi nasprotniki dr. Spaha in pričeli udeležence napadati. Prišlo je končno vsled neprestanega izzivanja jugofašistov do izgrediv in pretepa, tekom katerega se je tudi streljalo. Tri osebe so ranjene, med temi eden izmed napadalcev, ki bo na zadobljenih ranah skoraj gotovo umrl.

Proti vladnemu terorju na Hrvatskem.

Zagreb, 2. septembra. (Izv.) Današnji »Hrvat« je policija zaplenila radi uvodnika, ki ga je spisal podpredsednik Hrvatskega bloka poslanec dr. Mate Drinković. V uvodniku se peča s hišno preiskavo, ki jo je nedavno v njegovem stanovanju naredila policija in pri kateri priliki je našla 26 nerabnih pušk na podstrešju. Dr. Drinković izjavlja, da je te puške pri-

javi policiji že takoj po prevratu, da pa jih policija takrat ni prišla iskat in je on pozneje na nje popolnoma pozabil. V članku odločno pobija sistem današnjega režima in pravi, da je sedanje stanje nevzdržljivo brez revolucije vsled notranje in zunanje-političnih vzrokov. Poziva vse Hrvate, da se proti vsakemu terorju bore eventualno tudi s silo.

Zagreb, 2. septembra. (Izv.) V zadnjem času se zelo množi preganjanje hrvatskih učiteljev. Nprestanio jih prestavlja z njihovih dosedanjih bivališč v najbolj zakotne kraje Hrvatske. Današnje »Narodne Novine« prinašajo že zopet ukaz o premeščenju cele vrste hrvatskih učiteljev.

POSLANEC STANOVNIK ZA KMETSKO PREBIVALSTVO SLOVENIJE.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Poslanec Stanovnik je interpeliral ministra za socialno politiko radi pomoči občanom v Planini pri Rakeku, ki je vsled pomladne povodnji in pozneje vsled velike suše zelo trpela in je prebivalstvo v velikih stiskah. Ministrstvo je obljubilo izdatno pomoč. Isti poslanec je dalje interveniral pri ministrstvu za finance radi delovanja višje davčne uprave v Ljubljani, ki predpisuje obrtni in poslovni davek tudi kmečkim zadrugam, dasiravno so iste tega oproščene gla-

som zakona. Ministrstvo bo v tej zadevi takoj odredilo potrebno preiskavo.

SPOR MED FINANČNIM IN VOJNIM MINISTROM.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Spor med finančnim in vojnim ministrom prihaja vse bolj do izraza. Kumanudi, ki se je pred par dnevi vrnil v Belgrad, odločno odklanja povišanje kredita vojnemu ministru. Ker se mu bo glede tega pridružila večina ministrskega sveta, se splošno govori da zna že v jeseni priti do znatnega znižanja naše stalne armade.

DR. NINČIČ IN AVSTRIJA.

Zeneva, 2. septembra. (Izv.) Danes je avstrijski zunanji minister dr. Grünberger obiskal jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Ninčiča. Dr. Ninčič je izjavil, da je Jugoslavija in mala antanta zelo zainteresirana na ugodni rešitvi težkega vprašanja avstrijske republike in da bo s svoje strani pripomogel, da se vprašanje ugodno reši.

Še vedno neratificirana rapalska pogodba.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Italijanski poslanik v Belgradu je danes ponovno posetil zunanje ministrstvo radi ureditve reškega vprašanja. V dobro informiranih krogih se zatrjuje, da bo v kratkem ratificirana s strani Italije rapalska pogodba.

Nitti za carinsko unijo srednjeevropskih držav.

Trst, 2. septembra. (Izv.) Bivši italijanski ministrski predsednik Nitti je v pogovoru z zastopnikom lista »Piccolo« izjavil, da vsled sentžermenske in versajske mirovne pogodbe zmanjšana Avstrija nikakor ne more živeti. Če bi bil on (Nitti) danes na vladi, bi z silo deloval na to, da bi se združile v carinsko enoto Italija, Jugoslavija, Avstrija, Češkoslovaška, Poljska, Madžarska in Rumunija. Ta carinska enota bi bila sila močna ker bi jo tvorilo 120 milijonov prebivalcev. Če ne pride do te carinske enote, bodo morale Avstrija, Madžarska in Poljska poginiti, Rumunija bo pa obubožala. Tudi reško in tržaško pristanišče je izročeno poginu. Taka carinska unija bi temeljila na strogo gospodarskem stališču in bi bila v veliko korist omenjenim državam. To bi bila tudi edina rešitev za Trst.

Dr. Seipel pred padcem.

Dunaj, 2. (Izv.) V poučenih parlamentarnih krogih trdijo, da stoji kabinet dr. Seipla pred padcem. Kot glavni vzrok navajajo odpor socialdemokratov proti ustanovitvi notne banke. Govori se o proporcionalnem kabinetu, ki bi izvedel najvažnejša finančna vprašanja in volitve.

Vprašanje medzavezniških dolgov.

Pariz, 2. (Izv.) V odgovoru na noto Balfourja glede medzavezniških dolgov je izjavil ministrski predsednik Poincare, da se strinja z angleškim naziranjem. Da se uredijo ti dolgovi, bi bilo treba konferenice, katere bi se udeležile vse prizadete države. Medzavezniške dolgove primerjati z reparacijskimi dolgovi ni mogoče, ker so ti nastale vsled škode, ki je bila namenoma in nalašč povzročena. Kakor hitro bo Nemčija poravnala reparacijske dolgove,

Packa.

12

Francoski napisal René Bazin — Poslovenil A. B.

»To pa že, na primer mojega šefa, gospoda Boule-a. Čisto blizu je, če hočete iti mano.«

»Mudi se mi sicer, pa toliko časa že imam. Prav lepo se vam zahvalim, gospod.« In glejte, že hitim v spremstvu modistke, ki je zavita v plašček in nese škaflijo za vzorce. Prav dobro se še spominjam, kako sem bil vedno za korak spredaj iz strahu, da bi me ne srečal tovariš iz pisarne, kar bi gotovo škodovalo mojemu ugledu.

Na mestu sva, škaflija je zopet na tleh. Mala modistka mi dopoveduje, da je zarobena z gospodom Plumetom, ki dela okvirje. Prav dobro ve vse povedati: človek si je nekaj prihranil, ne res, po desetih letih pridnega dela; človek je sicer pameten, pa preveč zaupljiv, pa posodi vse prihranke bratranecu mizarju, ki boče začeti na svoje. Sedaj pa bratranec noče slišati o povračilu, doka je v nevarnosti in poroka visi v zraku. »Le brez skrbi bodite, gospodična! Poklicali bomo tega lumpa k sebi, potem pa na sodnijo; ne izpustimo ga preje, dokler ne bo vsega od pičice povrnil, in vi boste kmalu gospa Plumetova.«

Držal sem besedo: prej kot v dveh mesecih sem poskrbel, da je bila doka na varnem in mala modistka je prišla zopet v mojo pisarno, takrat z gospodom Plumetom, ki je bil še bolj v zadregi kot ona.

— Poglej, Anton, to je gospod Mouillard, ki se je zavzel za najino stvar. Bodi stokrat zahvaljen, gospod, zares ste bili dobri. Kaj sem vam dožna za vaš trud?

— Vprašanje za račun pri gospodu odvetniku, gospodična!

— Že vem, ali kaj pa vi? Kako naj povrnem vam?

Vsa pisarna do zadnjega sluge ima upre oči vame. Jaz sem velikodušen, s stričevo resnostjo jima odgovorim:

— Bodite srečni, gospodična, in ne pozabite name.

Teden dni potem smo se še smejali na ta račun.

Ona pa je to stvar vzela bolj za res: po preteku osmih mesecev mi piše. Toda pozabila je na naslov, škoda. Kako rad bi ju videl oba! Tle novoporočenci so kot ptički: peti jih slišiš, ne veš pa, iz katerega gnezda.

Sedaj pridete vi na vrsto, stric!

Tukaj je torej to pismo, ki pride tako redno kot komet. Njegove vsebine ni tako težko določiti kakor snov repatice. Vsa leto pišem stricu 28. decembra, in stric mi odgovori 31., da dobim odgovor prvega januarja zjutraj. Točni ste, stric, celo dobri kajti v tej točnosti se skriva dobrota. Ali ne vem, čemu se pri vašem pismu ne ogrejem. Menda zato, ker je napisala vaša glava, ne vaše srce, onih 18—25 vstic, ki so vse preračunjene. Zakaj mi ne pripovedujete o mojih starših, ki ste jih poznali? Zakaj ne o vašem vsakdanjem življenju, o vaši stari služkinji Magdaleni,

ki me je zibala. Zakaj molčite o angorski mački, ki je skoraj toliko stara kot ona, o svežem, bujnem vrtu, ki ga sami tako umetno obrezujete in ki se tako ljubo razcvita? Kako bi to dobro delo, stric, če bi bil malo bliže ...!

Poglejmo vendar, kaj piše!

Bourges, na 31. decembra 1884.

»Dragi stričnik, ob novem letu nikakor nimam takih občutkov kakor ti. Zame začenja leto v juliju in zato mi je 31. december prav tak dan kakor vsak drugi v mesecu. Kar mi ti o tem pišeš, mi jasno priča, da si sanjač.«

Toda čas je že, da se vendar enkrat vržem na praktično stran življenja, saj si vendar iz družine, kjer niso v navadi sanjači. Trije Mouillardi, lahko ti to povem, so častno izvrševali notarske posle v Bourges-u. Ti boš, upam, četrti.

Ko boš imel doktorat za seboj — in mislim, da se bo to prav kmalu zgodilo — pohiti sem takoj drugi, najpозnejše tretji dan in jaz prevzamem vodstvo nad teboj.

Pisarna nese dobro, verjemi mi. Star sem že, ali vendar imam še bistre oči in urno roko in to je glavno. Vse boš našel v najlepšem redu.

Zahvalim te za voščilo in želim tudi tebi vse najboljšo.

Tvoj udani stric

Brutus Mouillard,
notar.«

»P. S. — Družina Lorinetova me je pravkar obiskala. Gospodična Berta je zares zajemljiva. V zadnjem času so podedovali 715.351 frankov. Tudi jaz sem imel s tisto stvarjo opraviti.«

Da, da, ljubi striček, in pri tem ste računali na zvezo med menoj in med gospodično Berto Lorinetovo. Gospod Mouillard, notar, no, to bi še prenesel, toda gospod Moillard, ženin gospodične Lorinetove — tega nikoli! Težke dote je treba predrago plačati, stric! Gospodična Berta je za pol čevlja višja od mene, ki sem srednje postavne in sorazmerno tudi širša. In kar je še več, pravijo, da je njena duhovitost v obratnem sorazmerju z njeno postavno. Videl sem jo sedemnajstletno v kratkem krilu kričeče-modre barve; tedaj je bila zelo suha. Spremljal jo je njen brat, stisnjen v gimnazijski krog. Oba sta bila prvič sama na promenadi, zardela, v zadregi. Ni je pomoči: zame bo imela vedno oni izraz in ono nerodnost in ono obleko. Tle spomini imajo v sebi nekaj takega kot trenutna fotografija: in jaz imam, stric, od nje prav žalosten kliše za vaše načrte.

Dnevi teko, moja dizertacija raste. Junijev Latinec vstaja iz tiberske megle.

Treba se je bilo vrniti v Narodno knjižnico. Prvič sem bil zelo razburjen. Vrtar se mi je zdel neprijazen, varih kakor da gledajo name nezaupno, detektivsko. Mislim se, da je najboljši pametno, če premenjam sedež. In sedaj pišem na levi omari in sedim v levi vrsti mizic.

(Dalje.)

se Francija ne bo več upirala regulaciji mednarodnih dolgov.

IZJALOVljen ITALIJANSKI NAČRT.

Praga, 2. (Izv.) V tujakšnih političnih krogih trdijo, da se je načrt italijansko-avstrijske carinske unije popolnoma izjavil.

STAVKA TISKARJEV V AVSTRIJI.

Dunaj, 2. (Izv.) V stavki tiskarjev je danes nastopil prevrat. Sodijo, da bo stavka v najkrajšem času končana.

INTERNACIONALIZACIJA JUŽNE ŽELEZNICE.

Budimpešta, 2. (Izv.) Mažarska vlada je povabila avstrijsko in jugoslovansko vlado na konferenco, na kateri se bo razpravljalo o internacionalizaciji južne železnice.

ZVIŠANJE TARIFOV JUŽNE ŽELEZNICE.

Dunaj, 2. (Izv.) Južna železnica je vsled padea valute povišala osebne tarife za 200%, tovorne pa za 250%. Povišanje velja od 8. septembra. (To zvišanje velja seveda samo za Avstrijske proge južne železnice.)

DEMENTI POSLANCA ŠVEHLE.

Praga, 2. (Izv.) Glasilo poslanca Švehle »Venkov« izjavlja, da so poročila nekaterih listov, ki označujejo poslanca Švehle kot bodočega ministrskega predsednika, neutemeljena.

VPRAŠANJE MALE AZIJE.

London, 2. septembra. (Izv.) »Daily Telegraph« poroča, da je odgovor angleške vlade na noto Poincaréja že odposlan v Pariz. V odgovoru se postavlja angleška vlada na stališče, da se konferenca glede maloazijskega vprašanja lahko prične že pred sklenjenjem premirjem, ker nikako ne gre, da bi se Mala Azija brez potrebnih garancij izpraznila in prepustila Turčiji.

MESTO GDANSKO V BEDI.

Ženeva, 2. septembra. (Izv.) Na današnji seji Društva narodov je najprej japonski zastopnik Ishi poročal o žalostnem finančnem stanju Gdanskega. Sklenjeno je bilo, da se to vprašanje prepusti v rešitev finančni komisiji, ki mora čimprej izdelati tozadevno poročilo.

POVIŠANJE OBREŠTNE MERE.

Dunaj, 2. septembra. (Izv.) Avstro-ogrska banka je sklenila povišati obreštno mero na 9 odstotkov.

Konkretna obtožba proti min. Pittu (dr. Žerjavu).

»Jugoslavija« je trdila, da je minister za socialno politiko dr. Gregor Žerjav, predsednik večinskega sindikata Slavske banke in Länderbanke, kateri je izvedel nacionalizacijo Trboveljske družbe in pri tem zaslužil 160 ali 170 milijonov K, ne da bi družbo res spravil v jugoslovanske roke.

To vest je najprej dementiralo »Jutro«, potem pa dr. Žerjav sam v »Jutru«, poslal pa je tudi »Jugoslaviji« po svojem pravem zastopniku popravek, kateri se glasi: »Ni res, da je minister za socialno politiko dr. Žerjav predsednik večinskega sindikata, ki se je storil med zagrebško Slavske banko in dunajsko Länderbanko in ki ima v rokah Trboveljsko premožljivo družbo, res pa je, da imenovani ni niti predsednik, niti sploh član tega sindikata. V Ljubljani, dne 29. avgusta 1922. Dr. Josip Klepec, odvetnik v Ljubljani.«

Na to odgovarja »Jugoslavija« zopet zelo obširno in obtožuje dr. Žerjava konkretno takole: »Za fuzijo med Jugoslovansko Union-banko in Slavske banko v Zagrebu se je pogajal odbor, ki je bil sestavljen tako-le: za Jugosl. Union-banko dr. Gregor Žerjav, dr. Albert Kramer, Avgust Praprotnik, dr. Lipold, dr. Brezigar in neki Pettau, za Slavske banko pa predsednik Janko Zimmermann, podpredsednik dr. Rudolf Rodanič in člani uprave sveta dr. Branko Arko in Anton Kristan. Ta pogajanja so se vodila v Ljubljani v stanovanju dr. Žerjava in v stanovanju Praprotnika. Pri teh pogajanjih se je sklenila mariotetna sindikalna pogodba nove fuzionirane t. j. Slavske banke in je v tej sindikalni pogodbi obvezno utrjeno, da se predsednikom skupnega večinskega sindikata od 200.000 delnic fuzionirane Slavske banke imenuje dr. Gregor Žerjav, njegovim namestnikom pa g. Janko Zimmermann in da ta sindikalna pogodba velja za 6 let. To pogodbo je razven ostalih sopodpisal lastnoročno tudi dr. Gregor Žerjav in je letos na temelju te pogodbe bila izvedena tudi fuzija. Ta pogodba je še do danes v veljavi ter vedo zanjo vsi člani uprave sveta Slavske banke.«

Potemtakem je torej minister dr. Žerjav predsednik večinskega sindikata fuzionirane »Slavske banke«, kakor se zdi obtožba v čisto določni obliki glasi, na kar bo seveda g. minister moral tudi določno

odgovoriti, če hoče še nadalje ostati slovenski Pitt. To tembolj, ker je poslanec Ivan Deržič naslovil na ministrskega predsednika sledeče vprašanje:

»1. Ali je voljan takoj odrediti preiskavo o obtožbah, navedenih v »Jugoslaviji« od 24. avgusta t. l.?

2. V slučaju, da preiskava potrdi te obtožbe, ali smatra, da se ujema z ugledom kraljeve vlade in javno moralo, da nastopa kot njen zaupnik v vprašanju Trboveljske družbe gospod minister za socialno politiko, ki je na zvišanju dohodkov te družbe interesiran kot član in predsednik majoritetnega sindikata Slavske banke v Zagrebu?

3. Kaj misli ukreniti, da se onemogoči »nacionalizacija« naših rudnikov na tak način, kakor je izvedena pri Trboveljski družbi?

Prosim nujen pismen odgovor v roku, predpisanem v poslovniku.«

Kakor vse kaže, bosta vlada in demokratski klub imela zopet opravka z novo afero ministra za socialno politiko, še preden je končana preiskava v demokratskem klubu v Belgradu zaradi svinca.

Novice iz Rusije.

(Po »Rus-kultic«.)

Monarhistična akcija jugoslovanskega gošta generala Wrangla.

Veliki knez Kiril Vladimirovič se je obrnil na generala Wrangla, naj mu pomaga uveljaviti njegove pravice na ruski prestol. Wrangel mu je odgovoril, da on slejkoprej veruje v to, da bo ruski narod zopet ponudil krono Romanovim kakor pred 300 leti, da pa velikega kneza ne more podpirati, ker se je proglasil za bodočega carja brez privoljenja ruskega naroda. 21. avgusta se je general Wrangel podal v Turski-Bečej, kjer so mu emigranti priredili banket, na katerem je prof. Rabbe izrazil uverenost, da bo kmalu imperatorska armada vkorakala v Moskvo. Wrangel je odgovoril, da si tudi on bodočo Rusijo misli pod moskovskim carjem.

Cerkvene razmere.

Tajnik »Žive cerkve« Vladimir Ljvov je izjavil, da je k novi cerkvi pristalo 37 škofov, od ostalih je 35 odločno proti temu razkolniškemu pojavu, drugi se drže baje nevtralnosti. Ljvov napoveduje energične odredbe proti »reakcionarnim« škofom in duhovnikom. (Ni verjetno, da bi se dala na tak način pod patronanco sovjetske oblasti nova cerkev utrditi. — Op. uredn.)

Jaroslavski škof Agathangel, namestnik odstavljene patriarha, je razposlal vsej pravoslavni cerkvi okrožnico, v kateri naznanja, da ga je patriarh naznačil za svojega namestnika, da mu pa oblast in usurpatorji cerkve branijo svoje zvanje vršiti. On ne taji potrebe reform v cerkvi, toda te more izvršiti samo pravilno svobodno sklicani sobor, ki bo postopal soglasno z besedo božjo, vesoljnimi koncili in svetimi očeti. Zato bo on sklical cerkveni sobor, člani »Žive cerkve« pa so nelegalni usurpatorji.

Cerkvena uprava, ki je v rokah »Žive cerkve«, pa namerava sklicati od svoje strani sobor leta 1923. Obrnila se je tudi na sovjetsko oblast, da prizna cerkvenim občinam juridični značaj, duhovščini pa vsa državljanska prava.

Sovjetski organ »Nakanunje« toži da se zelo ojačuje interes za verska vprašanja, zlasti v Petrogradu, kjer so skoro vsa predavanja zadnji čas o verskih predmetih.

»Times« piše, da dobiva ruska cerkev vedno večji vpliv med narodom, tako da se korak za korakom ruši protimoralni in protiverski temelj, na katerem je zgrajena sovjetska oblast.

Sovjetska oblast je izgnala veliko ruskih inteligentov, ki so nastopili proti cerkveni politiki vlade. Med njimi se nahajajo znani krščanski misleci Berdjajev, knez Trubeckoj, Ajhenvald, Ozerov, Kizewetter, Mjakotin i. dr.

Bogoskrunstvo nad katoliškimi svetinjami.

Pri rekviziciji cerkvenih dragocenosti v Polocku so vladni organi pometali iz krste ostanke sv. Andreja Bobole, znane katoliškega delavca v Ukrajini. Ko so začetkom avgusta ta dogodek kazali v nekem kinu v Moskvi, je navzoče občinstvo burno protestiralo in se je začel pretep s komunisti. — Do sličnih dogodkov je došlo v samostanu, kjer je pokopan slovit Joan Kronštatski. Ljudstvo se je ustavilo bogoskrunstvu, tako da je moral priti na lice mesta oboroženi oddelek rdeče vojske.

Evakuacija vzhodne Sibirije od strani Japoncev.

Japonske čete so začele 26. avgusta odhajati iz dalnjevzhodnih oblasti. Računa se, da 8. septembra ne bo več nobene japonske vojske v sibirskem primorju. Vsled tega je prišel kolčakovski general Dideriks, kateri vlada v Vladivo-

stoku, v zelo kritični položaj, ker vlada v Čiti že odpravlja vojaške oddelke proti od njega okupiranemu rajonu. Japonski delegati se bodo začeli pogajati s čiško sovjetsko vlado v Dajrenu v svrhu sklepa politično-trgovinske pogodbe. Za enkrat se Japonska protivi temu, da bi konferenci prisostvoval tudi odposlanec moskovske vlade, Joffe.

Ruska mornarica.

Te dni se je pojavila v vzhodnem delu finskega zaliva vojna mornarica, sestojča iz vseh vrst ladij od drednotov do podmorskih čolnov. Specialisti sodijo, da se nahaja ta mornarica v jako dobrem stanju.

Amerikanci in Nemci v Rusii.

V Petrogradu je začelo delovati nemško-ameriško transportno društvo, ki ima filijalko v Novorossijsku.

Novice iz Albanije.

(Iz uradnega lista »Fletoria Zyrtarec«.)

Dne 14. avgusta t. l. se je v Tirani vršil v pravoslavni cerkvi parastos za pokojnim kraljem Petrom. Navzoč je bil poslanik Jugoslavije in vsa albanska vlada. Molitve so se pele v albanskem jeziku. Metropolit V. Shuvani je v imenu autokefalne albanske pravoslavne cerkve imel govor v francoskem jeziku. — Po celi Albaniji se vrši razoroževanje prebivalstva v popolnem redu, najbolj v skadrskem okraju. Tudi v beratskem okraju je razoroževanje končano; oddanih je bilo 1734 pušk. — Dne 1. septembra se je sklical parlament. — Italijanska agencija piše, da v celi Albaniji vlada mir in red. Razmerje do Italije, ki je bilo dozdaj zelo napeto, se izboljšuje. — Albanska vlada vzdržuje na Dunaju po gimnazijah in na vseučilišču 250 dijakov. Vsake tri mesece jih nadzoruje odposlanec. Za vsakega dijaka plača vlada 6000 francov kron mesečno. Turški žurnal »İkdam« piše o bodočem kulturnem napredku Albanije in pravi: »Tako bo Albanija nekega dne, ko se ustvari zveza balkanskih držav, lahko igrala v njej važno vlogo.« — Ministrstvo za notranje zadeve snuje državno knjižnico.

Iz Vatikana.

Papeževa pomožna misija za Rusijo je bila prisiljena h kratkemu odmoru, ker je parnik »Galicija« pristal za tri dni v Carigradu. Papeževi delegati so bili povsod prijazno sprejeti. Nastanjeni so bili v raznih verskih zavodih ter so jih ob tej priliki posetile mnoge osebnosti raznih narodov in ver. »Journal d'Orient« prinaša razgovor s P. Capellom, S. J., ki načeluje misiji, dokler se na ruskih tleh ne razdeli v razne skupine.

P. Capello je izjavil med drugim: »Naša misija ima bistveno nepolitičen in nekonzfesijski značaj. Ko nas je sv. Oče odpustil, je označil našo nalogo za ekspedicijsko dobroteljsko. Mi imamo naročilo, da razdelimo našim ruskim bratom darove in da se vzdržimo vsake politične in verske propagande. To znači, da se naša misija omejuje na to, da se zagotovi potrebno za materijalni obstoj.«

Glede praktične izvedbe svoje naloge je izjavil P. Capello, da se bodo živila, ki se bodo delila, prejemale od ameriške pomožne družbe. »Naša naloga bo dvojna: nakupovati s sredstvi, ki nam prihajajo od Sv. Stolice, živila in nadzirati njihovo razdelitev. K temu bo sčasoma prišla še nadaljnja naloga, nastaniti v skupnem poslopiju, sirotišnici ali azilu otroke, ki se bodo zbirali v svrhu prehrane.« List »Stamboul« poroča, da je bila sovjetska vlada sama, ki je želela zadnji način pomožne akcije, ter pristavlja: »Pripominjamo, da ne obstoji nobena zveza med Sv. Stolicco in vlado v Moskvi, temveč samo dogovor glede dovoljenja za potovanje Vatikanskih poslanikov v Rusijo ter za svobodno izvrševanje njihove dobroteljske naloge.«

Med svojim tridnevnim bivanjem v Carigradu je stopila misija v zvezo tudi s sovjetsko trgovsko misijo, ki biva v turškem glavnem mestu, ter je prejela od nje popolno zagotovilo, da bodo njeno akcijo vse ruske oblasti v vsakem oziru podpirale in olajševale.

Nedavno je sprejel uradno pariškega nuncija msgr. Cerrettija anamski cesar Kaj Din, ki se mudi v Parizu. Dne 7. avgusta pa je prišel v Vatikan anamski notranji in finančni minister Nguyen Hiö Bă, ki je prinesel s seboj lastnoročno cesarjevo pismo. V njegovem spremstvu je bil p. Leculier, delegat katoliške misije v Anamu in pastorek ministra, Anamit Thuo, ki študira v zavodu propagande. Minister je prišel v svoji svileni narodni noši ter je bil sprejet s primerno slovesnostjo. Pri posetu je papežu izročil dragoceno darilo, ministru pa je papež podelil veliki križ Silvestrovega reda. Nato je anamski minister posetil kardinala državnega tajnika ter mu izročil najvišji anamski red velikega častnika anamskega zmaja. Minister poganske (budistične) države, ki je katoličan, je šel tudi v cerkev sv. Petra, kjer je

molil ob grobu prvaka apostolov. Popoldne je posetil v vili na Castelgandolfu sedem anamitov, ki študirajo v zavodu propagande.

Lloyd George je govoril na banketu zastopnikov »protestantske svobodne cerkve« med drugim tudi o papežu Piju XI. in je izjavil med drugim: »Veseli me, da morem priznati, da stoji na čelu največje cerkve krščanskega sveta v teh časih mož, ki globoko veruje v mir. Svoj vpliv na vest milijonov ljudi uporablja v prid mirovne stvari, kar me iskreno veseli.«

Friderik baron Lama.

Naši šolniki in reforma šolstva.

Vsak pravi rodoljub želi svojemu narodu dobre šolske vzgoje in potrebnega znanja za vsakdanje življenje. Zato vidimo pri raznih narodih veselo tekmovanje na tem polju duševne kulture: povsod se razširja potom šol pismenost in izobrazba po dejanski potrebi in gospodarski moči. V tem oziru tudi naša država ne zaostaja: koder še ni šol, se take ustanavljajo, že obstoječe se pa po potrebi razširjajo. To zahteva napredek in narodov dobrobit, o tem pač ni dvoma. Toda način, kako se naše šolstvo reformira in se hoče i v bodoče reformirati, nam vzbuja resne pomisleke. Že dosedanje novotarije kakor le dvakratno izdajanje šolskih naznanil v letu, reduciranje redov na 1 do 4, s čimur odpade nekako srednji red, upeljava neke osebne pole namesto katalogov, ne moremo označiti kot čine napredka. Zdi se nam kot nepotrebno zastiralo, s katerim se hoče zakriti izvor naše dosedanje kulture.

V »Načrtu šolskega zakona« pa nahajamo pasus, ki celo zahteva, da mora vsaka šola imeti najmanj 2 učitelja. Potemtakem bi morale izginiti vse enorazrednice, ki so v čišli celo pri bogatih in kulturnih narodih kakor Nemcih, Dancih, Švedih in drugih. Nemci imajo celo literaturo v enorazredni šoli, ki ji poje ne mali broj šolnikov iz pedagoških in didaktičnih ozirov posebno hvalo. Na Švedskem, koder je, kakor znano, najmanj analfabetov, imajo prav obilo enorazrednic, na katerih se vrši pouk, menjajoče v dveh skupinah. Take šole so kakor nalašč za manj obljudene in manj premožne kraje. Da se pa zagotovi uspeh na takih šolah, je treba namestiti na njih vestne, dobro kvalifikovane in praktično izobražene učitelje. Praktično strokovna izobrazba mora postati sploh glavni postulat vzgoje učiteljskihnikov. Kaj pomaga učitelju visokošolska le znanstvena izobrazba, ako pa ni več dobrih metod, kako vesti učenca v duševnem razvoju in k znanju? Učitelji na enorazrednicah bi morali uživati ob povolnih uspehih posebne nagrade ter se naj povrh njih službena leta za eno tretjino več računajo, ker je delovanje na tej kategoriji šol zelo naporno.

Uspehi na enorazrednicah niso tako slabi, kakor se obče misli, seveda mora učitelj biti cel mož, ki zasleduje cilj uka in vzgoje po najkrajših potih. Vzgojni uspehi pa so vobče boljši nego na večrazrednicah in to vsled enotnega vpliva po le enem učitelju. Mimogrede pripominjamo, da imenujejo prej omenjeni narodi čisto učitelje, ki imajo prakso na nižje organiziranih šolah, za nadzornike. Tako je nam n. pr. znano, da je na Koroškem več nadzornikov, ki imajo mnogoletno prakso na enorazrednicah za seboj.

Tako drugod! In pri nas? Ptujski šolski nadzornik g. P. Fleré, ki ima v šolsko reformnih vprašanjih veliko besedo, je imenoval enorazrednice povodom poročila o načrtu šolskega zakona — ominozne! S to sodbjo je sam sebe izdal, da nima prakse nižjih šol in tudi ne poznanja šolskih razmer drugod. Mož pač veliko čita, to vemo, piše in kritizira, kar drugi spišejo. Kar je pa od njega, n. pr. Šolski list, pa tudi ni nič posebnega, sicer bi se ohranil delj ko le 2 leti v rabi. Šolski list, osobito za II. in III. stopnjo je sploh prava skrupcanka, didaktični nestvor. Sedaj dobimo nove čitanke za osnovne šole. Ker pa bodo sestavljene od istih avtorjev kakor Šolski list, ne stavimo previsokih nad vanje. Drugod se da do taka važna vprašanja v diskusijo potom strokovnega lista, da se sliši več glasov in unoštevanja vrednih želja, toda našim demokratskim voditeljem učiteljskega in šolstva se tako postopanje ne zdi potrebno. Vse vodi, ukrene in diktira menda neka petorica nezmotljivih.

Posebno vnet za reformo šolstva je že omenjeni nadz. g. P. Fleré. V tem oziru se loti vsega, tudi srednje in visoke šole mu ne dajo miru. V zadnji številki »Popotnik«, čigar urednik je sam, pledira za neko višjo osnovno šolo namesto nižje srednje šole, češ, da se pred pubertetno dobo še ne morejo dognati sposobnosti in nagnjenja učencev do katkega poklica. Bilo bi gotovo idealno, postaviti vsakega človeka na mesto, za katero ima najboljšo sposobnost, toda je praktično neizvedljivo, ker velja pri izbiri poklica važno vlogo mnogo drugih tehničnih faktorjev, ki stoje izven otroške individual-

mosti. Mislimo le na očetov poklic, na potrebo dobro dotiranih poklicev in še na druge stvari, ki v pretežni meri določajo pot k izbranemu cilju. Sicer pa moramo pustiti prilagodljivosti in prožnosti človeškega duha tudi še nekaj pravice in prostora, saj človek vendar ni mrtva materija kakor n. pr. kovine, ki imajo že od pamtnika določena svojstva.

Še večjo učenost razvija imenovani šolnik, ko govori o učenju klasičnih jezikov. Pravi, da se 10letni deček ne more z uspehom lotiti latinščine, ker še ne pozna rimske zgodovine, kulture in vsaj nekaj literature. Recimo, da je to stališče pravo, potem pa mora veljati tudi za moderne jezikove in pa zakaj ne tudi za druge predmete? N. pr. poštevanka ne bomo prej učili, predno dobe otroci nekaj pojma o kvadrantu in Pitagorovem izreku, kajti šele tedaj bo nastala v njih težnja »kot emocijonalna komponenta«, da prode v misterije višje matematike! Gospod Flere pa spet ne pozna psihološkega dejstva, da se 10letnik ne uči 100 do 200 latinskih vokalov ter nekaj priprostitih slovniških pravil, nego kompleksa rimske zgodovine in kulture. Vsak psiholog ve, da ima človek pred 14. življenjskim letom najjačji mehanski spomin in da je treba to duševno silo v pravi čas vaditi in izrabiti. Sicer pa tudi pri tako mladih učencih ne manjka Flereovi emocijonalne ali volicionarne komponente za učenje tujih jezikov. Kdor gre študirat, mora imeti nekaj nadarjenosti, ljubezni do učenja, gladiu po učenosti, vedelja nad lepim jezikom, trdnost volje, dočeti kdaj potom duševnega truda kako višjo socialno stopnjo ter gotovo tudi nehalo častitljivost! Vse to so tehtne komponente, g. Flere. Tudi ni resničen nazor, da so vsi poklici istovredni, kakor trdi ptujski šolnik, sicer bi se nehale stremiljenje po višji naobrazbi, ki zahteva ogromne žrtve na času, denarju, naporu in čisto tudi na zdravju! Tudi tisto očitjanje, da vrže dijak po maturi vse grške in latinske knjige v najtemnejši kot, je zelo cenena fraza, kor pasira tudi drugim predmetom. Naj le poizveduje pri učitelstvu svojega okraja, koliko jih je še ohranilo znanja iz pedagogike (psihologije!), logike in zgodovine polka in vzgoje. Uspeh bo tak, da bo dejal, temu da se ti predmeti goje na učiteljsku!

Tudi iznajdljiv je g. Flere v didaktičnih načelih: »Pojk moramo graditi na spontanost; zbudimo v učencu vedno glad in željo po tem, kar mu hočemo nuditi! Čujemo že nov, svež vetrič... Ko bo objel se šolstvo, se bodo oddahnil učenci, učitelj in starši!« Gospod Flere se je žal preozno rodil, da bi nam mogel navedeno načelo nuditi kot novo. Zadnji vzdih pa zbujaj v nas nado, da bodo kancelijski šolniki izumili kako originalno metodo, pooben učni način ali pa kak psiho-fizikalni stroj, da bo učenje sladko kakor bonbončica. Toda mi nepoboljšljivi starokopitneži pa ostanemo mnenja, da uk brez potrebne duševnega napora ne bi bil velike vzgojne vrednosti! Sploh je smešno, gojiti nade, da se bodo potom izvestne učne oblike dali kedaj iz povprečno nadarjenih otrok vzgojiti sami talenti in ustvarjajoči geni.

Gospod Flere pa naj enkrat praktično pokaže, kako se mora v njegovem smislu čitati Do danes namreč še ni spisal nobenega navodila za katerikoli predmet ali lekcijo, če tudi bi imel kot urednik »Popotnika« najlepšo priložnost za to. Piše pač prevode in izvlečke iz tujih knjig, kar pa ni prava pot k samopridobitnosti in originalnosti, ki jo drugim tako vztrajno priporoča. Pred meseci je tožil, da se »Popotnik« tako malo čita. Žalibog, da ga čita edva 10 odstotkov naročnikov. In zakaj? Ker ta časopis ni pisan za učitelje, ampak pogye za koga! List ni domoroden in tudi ne pozna sedanjih realnih potreb. Pred in med vojno je izhajal »Popotnik« na prostovoljno naročbo, a danes, ko je mnogo več slovenskega učiteljsstva, nego prej, bi imel težko več ko 100 naročnikov, toda demokratični učiteljski voditelji so si znali pomagati: obvezali so vsakega člana svoje organizacije, da mora biti tudi plačnik omenjenega lista. Povrhu pa učiteljsvo nima nobenega vpliva in pravice na preureditve lista, ker urednik odklanja vsak dohodni nasvet.

Tudi o »Učiteljskem Tovarišu« bi kazalo kaj več spregovoriti. Pred letom je zagovarjal, da se s politiko ne bo pečal, toda žalibog le prehitro je pozabil svojo obljubo. Presojati, katere organizacije (društva) so že a priori narodne in kulturne, druge pa narodu in državi škodljive, je pač gola strankarska politika. Lahko je postaviti se po pozno sodnika, na samem sebi pa spregledati grehe. List ima tudi še to nesrečo, da ima premladega urednika, ki ne pozna širšega narodovega življenja in le-tega potreb. Podeželske razmere so mu čisto neznane.

Radovedni smo, kako daleč bodo dopele nebotično zasnovane reforme naših prevnetih šolnikov. Mi vemo, da se skokoma ne da nič doseči, ampak le polagoma, razunajoč z razmerami, potrebami in financami. Država že sedaj ne more več do-

stojno plačati svojih uslužbencev, kamoli ako bi jih bilo še 3—4krat več! Za manj obljubene ali revne južne kraje bi zadostovale zaenkrat ekskurzndne šole po švedskem vzorcu. Ne bledimo po duševni hiperkulturi samo za parado, ampak glavno je sedaj, da odpravimo na hiter in vendar cenjen način črno analfabetstvo v državi.

Solnik.

Politične novice.

+ Škandal za škandalom. Po končani stavki rudarjev naznanja Trboveljska družba konsumentom veselo vest, da je od 1. septembra naprej zaradi zvišanja delavskih mezd zvišala ceno premoga pri toni za 70 kron. Poslanec Ivan Deržić pojasnjuje v »Jugoslaviji« z dne 2. septembra, kako bi bila morala Družba na zahtevo zastopnikov železniškega ministrstva priti direktno pod državno kontrolo, kar bi bilo edino prav, in kako bi bilo moralo ministrstvo za šume in rude odposlati interministerialno komisijo, da prouči delavske razmere. Vsa ta akcija pa, ki bi bila ugotovila resnične produkcijske stroške, je padla seveda v vodo, ker je g. Antula, direktor v ministrstvu za šume in rude, očitno tudi pri Trboveljski družbi interesiran, kakor je minister dr. Žerjav. Poslanec Deržić namreč piše: »Povrh tega je ustanovila ta gospoda pri nas še prometni zavod za premog, ker ni hotela zaostati za čistokrvnim veletrgom Kaufmanom v Brodu, svakom dr. Antule, ki je v Brodu v prvem srbskem društvu monopoliziral prodajo celokupnega bosanskega premoga, in ta direktna izdaja državnih interesov se vrši pri nas v znaku državotvornosti pod patronanco aktivnih ministrov in drugih najvišjih funkcionarjev v posameznih ministrstvih.« — Biti svak veletrgovca seveda še ni greh, toda pri nas je že tako, da taka svaštva na visoke državne funkcionarje zelo kvarno vplivajo. Na vsak način bomo zdaj konsumenti plačevali vse te račune, dokler naš ne bodo ti državotvorci obrali do golih kosti.

+ Rusko zlato. Poročali smo že, da je naša vlada dovolila, da se proda velika zaloga zlata in srebra, ki je last neke ruske v Dalmacijo (Kotor) pobegle banke, iz naše države na Anglesko in tja tudi prepele. Zlata je baje nad 40.000 kilogramov, ki predstavlja silno vrednost. Vlada opravičuje svoj korak s tem, da bo dobila ruska banka zlato plačano v »zdravi valuti«, to »zdravo« valuto bo odstopila ruska banka državi Narodni banki in dobila od Narodne banke »zdravo« valuto plačano v dinarjih. Modrost naših finančnikov je res tako velika, da je naravnost svetovni čudež, da je naša krona sploh še kaj vredna. Vsak kmečki fant se bo vprašal: Če se hoče ruska banka iznebiti svojega zlata in ga zamenjati ravno v dinarje, zakaj se ruska banka ne obrne naravnosti v Belgrad, ampak hoče priti do dinarjev preko Anglije?? Na to jako priprosto vprašanje nam daje belgrajsko »Videlo« še priprostejši odgovor: G. Nikola Pašić je dal dovoljenje za izvoz ruskega zlata iz naše države v Anglijo proti mastni proviziji, ki znaša 250 tisoč funtov šterlingov, kar znaša v našem denarju 340 milijonov kron. Pa reci kdo, da ni g. Nikola Pašić »jedan, koji zna« Tako je v državi, kjer ministrujejo sami »Pittici«.

Primorske novice.

p Med delavci in brezposelnimi vlada veliko razburjenje. Vedno večja revščina in brezposelnost grozita. Lastniki ladjedelnice žugajo, da bodo zaprli svoja podjetja. Italijani so veliki v obljubah, a obljubam ne slede skoraj nikdar izpolnitve. Če bi bili izpolnili vse to, kar so obljubili Tržačanom njihovi »rešitelji« in novi gospodarji, bi bil Trst najarnejše mesto ne samo v Italiji, ampak na celim božjem svetu. Tako smo pa srečno prijadrali do agonije. Tržačani so si že oblizovali prste, ker so jim obljubili, da jim prinese kralj ob svojem obisku prosto luko. Pa ni bilo takrat niti besede o prosti luki. V tolažbo je študiral na licu mesta razmere minister De Vito. In rekli so, njegov študij nam reši našo morskotrgovino in industrijo. V tem upanju je šlo naprej, dokler ni pred dnevi prišla vest, da so tudi ti nasveti, po katerih bi vlada podpirala brodograditelje, padli v vodo. Brodograditelji so promptno odgovorili z žuganjem, da zaprosijo svoje obrate. Zima se bliža, revščina je že zdaj neznosna, zato gleda delavec s skrbjo v bodoče dni. Kovinarji so sklenili na svojem shodu, da pod nobenim pogojem ne dovolijo, da se obrati zaprosijo. Hočejo, da se da prilika vsem brezposelnim služka in boriti se bojejo za tako plačo, ki omogoča vsaj nago življenje. — Med tisoči brezposelnih pa se razburjenje še komaj zadržava, da ne prikipi. Vsi poskusi nesrečnejšev, da bi jim vlada izplačevala še brezposelno podporo po preteku 90 dni, so bili dosedaj brezuspešni. Na gubernaturi zmiraj hitijo brzojaviti v Rim, naj se ukrene v prid brezposelnim, a Rim je brez čuta in brez denarja. Ko je bila pretečeni teden zopet enkrat deputacija na gubernatoratu, se jim je reklo, naj počakajo do pretečenega ponedeljka, do tistega dne mora gotovo priti kak odgovor iz Rima. Ponedeljek je prišel, brezposelni so prišli, a Rim ni dal ne glasu ne novcev od sebe. To je razjarilo brezposelne, ko so videli, da se jih vrhu vsega še za nos vleče. Hoteli so shodu, ki so ga imeli

v Delavskem domu, iti v demonstrativnem obhodu po mestu. Ali policija se jim je uprla in obhod zabilila. Delu množice se je vendar posrečilo priti na Korso. Trgovci so hoteli zapirati prodajalne. Vendar je bilo izpraznjenih par pekarij. Straža na konjih je razgnala lačne demonstrante. Brezposelni so na shodu sklenili, dati vladi ultimatum do sotebote. Če do tega dne ne bo ugodne rešitve, bo delavska organizacija izdala brezposelnim bone, glaseče se na 3.70 lir, s katerimi naj kupijo potrebne živile. Trgovci naj pa zahtevajo od vlade plačilo teh »bonov«. S tem mislijo prisiliti vlado, da kaj ukrene, ker so brezposelni pripravljeni, če bi jim trgovci ne hoteli dati blaga za bone, si istega vzeti s silo. Vseled tega je župan Pitacco poslal na ministrskega predsednika jako resno brzojavko, kjer spominja ogorčenost prebivalstva radi tega, ker se niso obnovile podpore brezposelnim in radi preteče nevarnosti, da se ladjedelnice zaprosijo. Naj se takoj kaj ukrene, da se pomiri ljudstvo, ki potrebuje pomoči in dela. Prihodnji dnevi nam znajo torej prinesiti nove nemire. To bi bila ravno prava reklama za tržaški — vselej!

p Don Micheangelo Rubino, predstojnik salezijanskega zavoda v Trstu, je zapustil to svoje mesto in je šel v Smirno, kamor ga je poklicala Italijanska vlada za ravnatelja trgovske šole. »De mortuis nil nisi bene« pravi sicer star pregovor, toda temu možu pa že moramo posvetiti ob njegovem odhodu par vrstice. Kdor pozna tržaške razmere in mu povemo, da kolikor se spominjamo, še ni bilo katoliškega duhovnika, kateremu bi framašonski »Piccolo« pel tako slavo, kakoršno je vedno pel Don Rubino in mu je zapel še posebno sedaj ob tej priliki, da bo takoj vedel, kakšen mož je moral to biti. »Piccolo« pravi, da je bil neutrudljiv italijanski propagator. Res je to. Italijanstvo mu je bilo nad vse. Zato je bil salezijanski zavod v šentjakobskem okraju, kjer je mnogo slovenskih delavskih družin in katerega predstojnik je bil don Rubino 14 let, prava raznarodovalnica naših slovenskih otrok. Don Rubino je prišel še pred vojno v Trst (v svoji mladosti je bil bersajerski častnik). »Takrat so bili za Italijane hudi časi, pravi »Piccolo«. Na Rubinovo propagandno delovanje je pazila avstrijska policija, dasi je bilo prikrito in izvrševano pod obliko sportne vzgoje. Toda kljub temu se mu je posrečilo v kratkem času s taktom in podjetnostjo si pridobiti toliko simpatij, da je odvrnil od sebe sumnje one vlade, ki nas je tlačila. V zavajanju je bil don Rubino tak mojster, da je dobil svoje zagovornike celo na dunajskem dvoru. Nadvojvodinja Jožefa je vsakikrat, kadar je prišla v Trst, obiskala don Rubina ali pa ga je pozvala k sebi v Miramar. Da, preskrbela je celo avdienco pri cesarju, njemu, ki je tako sovražil Avstrijo, da je v predvojnem času, ko so mu svetovali, naj postane avstrijski državljani, to odločno odklonil. Don Rubino je osebn prijatelj jena Cadorna, s katerim je bil že pred vojsko v jako živahni in važni pisemski zvezi. V italijanski vojski je Rubino igral jako važno vlogo, bil je pomočnik armadnega, sedaj tržaškega škola Bartolomasi. Zato se ne motimo, če trdimo, da je bil don Rubino tudi med tistimi italijanskimi duhovniki, ki so po razsulu Avstrije delali v Rimu na to, da mora dr. Karlin zapustiti Trst, in njegovo mesto zasesti škof Bartolomasi. V tržaški škofiji se je tudi od začetka poznalo, da je bil škof Bartolomasi pod njegovim vplivom. Novi škof ni poznal ne oseb, ne krajev, razen tega je pa še zelo dobrega srca, zato ni bilo težko prefriganemu Rubinu, ga držati v svojih uzdah. Ker pa on ni mož globokega znanja, je pa napravil tudi razne nerodnosti. Ob prihodu Italijanov je mnogo naših duhovnikov moralo bežati, ali pa so bili internirani itd. Na take slovenske izpraznjene župnije so kar poslali italijanske vojaške duhovnike. In ti so opravljali brez vsake jurisdikcije cerkvena opravila. Rubino pa jih je upeljavil in utrjeval, sploh je imel prvo besedo. Seveda niso ostale te razmere neznane v Vatikanu, in pokojni papež se je nekoč z nevoljo izrazil proti neki osebi: »Kaj še ne bodo poslali tega Rubina iz Trsta proč!« V zadnjem času je očitno njegov vpliv na škofijo padel. — Resnici na ljubo pa bode povedano, da je šel v teh za nas Slovence težkih časih posameznikom vendarle na roke in je odvrnil kakšno škodo. V kolikor je dobro storil, bodi mu zahvala. — Ob zadnjem katoliškem shodu v Ljubljani je bil tudi tam s svojo salezijansko godbo, ki je vzbujala občudovanje Ljubljančanov. — V ponedeljek, ko je odhajal, so ga spremlili gojenci in pristaši z godbo in zastavo na kolodvor.

O socialnih nalogah vlade

(Govor posl. Josipa Gostinčarja v nar. skupščini.)

(Dalje.)

Socialna statistika.

Dalje bi bila naloga ministrstva za socialno politiko, da se intenzivno bavi s socialno statistiko. Statistika je podlaga zakonom, ki naj služijo našemu bodočemu gospodarstvu. Ako nimamo statistike, potem je vsak zakon, ki ga napravimo, vsak predlog, ki ga sprejmemo, nekaj, kar visi v zraku, kar nima prave podlage. Radi tega je nujno potrebno, da imamo dobro socialno statistiko. Ta statistika naj bi predvsem obsegala vsa dela in podjetja, številu delavcev, kako se dela, slučajne bolezni, slučajne nezgode i. t. d. Vse te stvari so brez dvoma nujno potrebne.

Brez temeljite statistike o delavstvu je tudi vsak zavarovalni zakon tako rekoč nemogoč, ker se ne ve, koliko je ljudi, ki so podvrženi dotičnemu zavarovanju. Zaradi tega tudi zavarovanje dostikrat zgreši svoj cilj ne sicer popolnoma, vendar pa v mnogih ozirih. Zato je potrebno, da se

ustvari nekaj temeljitega, kar bo slonelo na pravem temelju, na temelju dokazane statistike.

Socializacija važnih podjetij.

V novejšem času se je pojavilo v Evropi mišljenje, da je treba delati na to, da se socializirajo podjetja, ki so za socializacijo zreli; pri nas n. pr. rudniki in nekatera večja podjetja. Meni vsaj se zdi, da bi bila tudi naloga ministrstva za socialno politiko, o tej stvari razmišljati, nabirati material, skrbeti za to, da se polagoma tudi pri nas pride do socializacije raznih podjetij. Saj ima socializacija razne forme; toda neke se mora pričeti. Ali naj se prične pri tem, da dobi delavstvo vpogled in soupravo posameznih podjetij in da je deloma soudeleženo na čistem dobičku posameznih podjetij, — to so stvari, o katerih se da razpravljati; toda nek začetek v tem oziru se mora neke storiti. Dosedaj se, kolikor je meni znano, v ministrstvu za socialno politiko s tem vprašanjem niso bavili.

Skrb za izseljence.

Socialna politika se mora brigati tudi za izseljence. Jaz poznam v tem oziru Slovenijo. Pred svetovno vojno se je izseljevalo ogromno število Slovencev v Ameriko in v druge dežele, da so si tam služili kruh. Ti ljudje niso imeli ob svojem prihodu v Ameriko nikake pomoči in nobene opore. Zato so se ustanovila posamezna privatna društva, ki so skrbela za izseljence na potu preko Oceana. V Ameriki so pa društva zopet skrbela za to, da so izseljenci prišli v mesta, kjer so dobili zaslužek. Kajti vedno postoji nevarnost, da padejo izseljenci v roke ljudem, ki jim vzamejo še to, kar so prinesli s seboj, in jih na najrazličnejše načine izkoriščajo. Radi tega je skrb za izseljence nujno potrebna. V njen delokrog pa ne spada samo to, o čemur sem sedaj govoril, ampak še marsikaj drugega, kar je v zvezi z izseljeništvom. Zato je potrebno, da se za te stvari bolj brigamo.

Zaščita dece.

Prav tako je pa tudi potrebno, varstvo dece, kar ministrstvo za socialno politiko tudi že sedaj izvršuje. Imamo raznovrstne sisteme, po katerih se to varstvo izvršuje. Jaz o sistemih ne bom rekel nobene besede. Samo to bi želel, da se za siromašno deco v resnici skrbi. Kajti kljub temu, da imamo zaščito dece, imamo nebroj siromašnih otrok, ki se potikajo okoli in se izgubljajo; postoji nevarnost, da postanejo iz njih mesto poštenih državljanov manj vredni ljudje, morebiti ljudje, ki bodo gñinili v jetnišnicah i. t. d. Zato je nujna potreba, da se stori vse, kar je mogoče, da se vzgoje sirote tako, da bodo iz njih postali res dobri ljudje in dobri državljani.

Preskrba invalidov.

Važno vprašanje je tudi vprašanje preskrbe invalidov. Imamo dvojne invalide; vojne invalide in civilne invalide. Vojna nam je v teku 4 let prinesla na tisoče in tisoče invalidov. Toda vojna dela nam je v teku časa prinesla mnogo več invalidov nego svetovna vojna. Boj, ki ga izvršuje delo v nevarnih krajih, ta boj je zahteval ogromnih žrtev na celi črti, smrtnih žrtev in tudi žrtev poškodb. Treba je skrbeti tudi za to, da se bo skrbelo tako za civilne invalide kakor za vojne invalide.

Podjetja, kjer je delo manj nevarno, doslej niso bila dolžna zavarovati delavcev za slučaj nezgode. V takih podjetjih je odvisno od vsakega posameznega delavca, ali se je zavaroval zoper nezgode ali ne. Vzemimo slučaj — in taki slučaj niso redki, da se je delavec ponesrečil v takem podjetju, ne da bi bil zavarovan. Sedaj je izročen na milost in nemilost ljudem ali — samemu sebi. Gotovo je, da tak človek ne more več živeti življenja, ki bi bilo vredno človeka. Sedaj se ustanavlja mnogo invalidskih šol in domov, ki so v prvi vrsti namenjeni vojnim invalidom. Prav bi bilo, da se pripustijo v take šole in v take domove v svrhu šolanja tudi tisti invalidi, ki so se poškodovali v privatnih podjetjih. Potrebno je tudi, da so delavci zavarovani za slučaj nezgode pri vseh vrstah dela brez razlike. To bi bilo najnujnejše in najpotrebnejše.

Da bo pa moglo ministrstvo za socialno politiko izvrševati svoj naloge v celoti, je nujno potrebno, da stopi v stik z inozemstvom in da ostane z njim v stalni zvezi. Inozemstvo, ki ima morda boljšo socialno zakonodajo, bi bilo dobra šola za nas v tem oziru. S takimi državami, ki imajo boljšo socialno zakonodajo, naj stopi naše ministrstvo za socialno politiko v trajne stike ne samo radi tega, da zahteva kak zakon kot vzorec, ampak tudi da pošilja tja ljudi, ki imajo voljo, spretnost in sposobnost za to, da se izvežbajo v stvarih, ki so v tem oziru pri nas doma nujno potrebne.

Dobri uradniki.

Ne bom dalje govoril o nalogah ministrstva za socialno politiko, čeprav jih je še mnogo. Opozoriti pa moram na eno stvar, ki je pri tem potrebna. Če hoče ministrstvo za socialno politiko vršiti svojo nalogo tako, kakor je treba, potem mora

imeti nastavljeni v ministrstvu ljudi, ki so za svoje delo sposobni in ki imajo tudi najboljšo voljo, da izvršujejo isto res v smislu socialne politike. Mi smo videli, da so v zadnjem času izstopili iz službe v ministrstvu za socialno politiko nekateri res sposobni uradniki in šli v privatno službo. Jaz ne bom govoril o tem, zakaj se je to zgodilo. V kolikor sem jaz izformiran, so mnogi dobri uradniki izstopili iz tega vzočka, ker jim ni moglo v ministrstvu za socialno politiko izvrševati tega, kar oni spoznajo kot pravilno v socialnem oziru. V koliko je temu tako, tega jaz nečem in ne morem presojati. Gotovo je pa to, da se v ministrstvu za socialno politiko in sploh v socialnih uradih ne morejo nastavljeni stari okrajni glavarji in stari profesorji, ampak samo ljudje, ki so se bavili s socialnim vprašanjem, ki so se bavili z vprašanji socialne politike in ki jim je ta stvar res pri srcu. Jaz ne verjamem, da bi mogel čevljar delati obleko; enako tudi krojač ne more delati čevljev. Tako je pa tudi pri socialni politiki. Kdor nima dobre volje, kdor nima v sebi socialnega mišljenja in kdor ni primerno verziran v socialnih vprašanjih, ta ni za to delo.

Tudi nekaj drugega se mi zdi popolnoma neumestno, namreč to, da se hoče v ministrstvu za socialno politiko združiti več oddelkov v en sam oddelk; to je inspekcija dela, zaštita delavcev, obenem tudi posredovalnica za delo, kakor se meni zdi, in morebiti navsezadnje celo zavarovalni oddelk. Ti oddelki so medseboj tako različni in vsak oddelk ima tako strogo določeno in odločeno nalogo, da je nemogoče, da bi se ti oddelki strnili v en sam oddelk, ki bi bil poleg tega morebiti še podrejen načelniku, ki o socialnem vprašanju nima niti pojma. Oprostite ta izraz, toda zdi se mi, da je tako.

Ako hoče biti kdo vodilni uradnik v ministrstvu za socialno politiko, mora brezpogojno imeti vse lastnosti, ki so za to potrebne. Predvsem mora imeti dobro voljo in poznanje socialnega vprašanja. Če nima tega, ga ne morete nikamor poslati, ne more o nobeni stvari odločevati, ne more sploh ničesar važnejšega delati in vsa stvar leži na tleh, mesto da bi napredovala. (Ivan Tokan: »Zgled imamo na Ribnikarju v Ljubljani!« Anton Brandner: »Je jako kvalificiran.«) (Dalje.)

Dnevne novice.

— Odlikovani so z redom Sv. Save III. razreda Andrej Kalan, stolni prošt v Ljubljani in Miloš Štibler, šef kabineta poljedelskega ministrstva, Viljem Rohrmann, kmetijski svetnik v Ljubljani in Ivan Bele, ravnatelj državne kmetijske šole v St. Jurju; z redom Sv. Save IV. vrste: dr. Anton Božič, odvetnik v Celju, Franjo Roblek, veleposestnik in predsednik Hmeljarskega društva v Zalcu, Alojzij Pavlin, veterinarski referent v Ljubljani, Martin Humek, višji sadlarski nadzornik v Ljubljani in Otmar Skale, veterinarski nadzornik v Novem mestu; z redom Sv. Save V. vrste: Anton Kralj, tajnik Združne zveze, Rado Lah, tajnik Kmetijske družbe, Franjo Zupančič, posestnik in predsednik konjerejskega odseka, vsi v Ljubljani, Janko Lesničar, ravnatelj Združne zveze v Celju in Lovro Petovar, veleposestnik v Ivanjovcih.

— Osebna vest. Minorit Vavpotič iz Ptuj, ki je bolehal že več časa ter bil nazadnje v Würshofenu, je zdaj hudo bolan v Nymphenburgu pri Monakovem. Odrezali so mu nogo pri kolenu, da se bolezen ne bi širila naprej. Slovenski udeleženci monakovskega katoliškega shoda so ga obiskali. Priporočajo se v molitev, da bi kmalu mogel priti v domovino.

— Poročila sta se dr. Zdravko Fister zdravnik in Kranju in Milena Fister roj. Matanič, učiteljica srbohrvaščine na Vrhniki (otok Krk).

— Kdo bo rešil valutno vprašanje? Da se rešitev tega važnega problema ne bo posrečila našemu slavnemu Kumanudiju, o tem ni dvoma. Tudi znani ameriški bankir in »večni študent« evropskih valutnih neprilik bankir Vanderlip ne bo imel sreče s svojimi dalekosežnimi načrti. Ostaneta torej le še Lloyd George in Poincaré, toda ta dva sta se skregala na žive in mrtve. Po vsem tem soditi bi bila Evropa brezdvomno obsojena na smrt v papirnati poplavi, da se ni znašel rešitelj v največji stiski. To so črkostavci. Ti in nihče drugi nas ne bo rešil papirnatega potopa. Na Dunaju so namreč začeli črkostavci štrajkati, izzemši one, ki delajo za časopise. Štrajkali bodo torej tudi stavci v avstro-ogrski banki in bodo z ustavitvijo dela dosegli to, česar niso zmogli vsi evropski finančni ministri z našim Kumanudijem na čelu: ustavili bodo papirnati potop.

— Tvrda Stanko Zargi & Co., Ljubljana, Martinova cesta 15 je poleg pisalnih strojev svetovnoznane znamke »Tornpedo« (proizvod tvrdke Wellwerke G. m. b. H., Frankfurt a/M) ter poleg potrebnih za kleparje itd. razstavila blagajne iz armiranega betona, sistema Thörig, dosedaj pri nas še neznana novost, koja vsled svoje šenijske in lične konstrukcije vzbuja

splošno pozornost ter občudovanje. Kakor čujemo, ima gorenja tvrda za blagajne že večja naročila. Tvrda Stanko Zargi & Co. je svoje predmete razstavila jako okusno v oddelku št. 344, paviljon H.

— Jadranska železnica. V ameriškem »Glasu Narod« z dne 17. avgusta čitamo: »Med potniki prvega razreda na parniku »Mauretania«, ki je odplul proti Cherbourgu in Southamptonu, se je nahajal tudi William B. Poland, prejšnji glavni inženir Alasko Central železnice. Nahaja se na poti v Beograd, da prevzame vodstvo nad graditvijo železniškega sistema, ki bo zvezel glavno mesto Jugoslavije s pristanišči ob Jadranskem morju. Podjetje bodo financirali ameriški interesi. Rekel je, da bo treba več let za dovršenje tega železniškega sistema, ki bo otvoril velike rudninske vire dežele ter tudi nudil bistveno potrebne izhode za jugoslovanske poljedelske proizvode. Ameriški izvedenci, ki so skrbno preštudirali vire, ki bodo postali dostopni z otvorjenjem železnice, izjavljajo, da nima nobena druga dežela v Evropi tako raznolikih, raznovrstnih mineralnih skladov kot jih je najti v Jugoslaviji. — je dostavil mr. Poland. Večino denarja, katerega so pred kratkim posodili ameriški bankirji Jugoslaviji, se bo porabilo za izvedenje tega načrta. Mr. Poland je bil konstruktorski inženir dolgo vrsto let, tako v službi privatnih železnice kot ameriške vlade. Kdor prečita to poročilo, temu bo jasno, da številne ameriške »pomozne misije«, ki so takoj po vojni preplavile ves Balkan, niso otrokom samo bonbone delile in čokolado, ampak so tudi mnogo videle! Ameriški bonboni bodo še jako dragi!

— Errata corrige! V drugi koloni članka g. I. Aveneka »Pomanjkanje gotovine in kredit« v včerajšnji številki našega lista (2. sept.), se je vrnila tiskovna pomba, ki kvari smisel. V 18. vrsti druge kolone je namreč napisano »rajši gotovino v čekur«, kar je pa nesmiselno, kajti glasi bi se moralo »rajši gotovino v žepu«.

— Falzificirani kolkovi. Radi številnih falzificiranih kolkov je minister za finance sklenil, da se v izvensrbskih pokrajinah potegnejo s 16. septembrom iz prometa vsi 10- in 30-dinarski kolkovi.

— O shodu ministra Puclja v Horjulu. Pišejo nam: Nimam namena, da bi tem potom napadal samostojno stranko in njenega velezaslužnega člana, odličnega delavca za kmetске koristi, ministra Puclja, povdariti hočem samo zlobno zavijanje znane dopisnika iz Horjula. Omenja in našteva pod tekočimi številkami razna dejstva, katera je baje navajal posl. Sušnik na shodu SLS. Gosp. dopisnik bi moral priti nekoliko bližje in ne stati na šolskem vrtu, da bi natančno razumel. Naj omenim samo nekatere stvari. Tako glede veleposestva Belje. Sušnik ni trdil, da je pet mil. izgube, ampak da je samo pet mil. dobička, dočim bi jih moralo biti nad 50. Sušnik ni govoril o pšenici, pač pa o umetnih gnojilih, katera so samostojni dobivali po znižani ceni. Ni govoril o koruzi, ampak o denarju, ki je bil nakazan za revno ljudstvo in ki je izginil neznanokam. G. dopisnik bi se moral preje natančno informirati in ne dopisovati najpriprostejših laži. Sedaj pa še nekoliko o shodu g. Puclja. Puclj se je pripeljal v Horjul z avtomobilom, da bi na ta način zbudil spoštovanje do svoje visoke osebe. Toda pripeljal se ni s svojim, akoravno bi si ga lahko kupil, ampak z državnim. Vedite, da ne plačujemo davkov radi tega, da bi se razni gospodje vozili na malce in samostojne shode na naš račun. G. minister pa je imel tudi nekoliko strahu, kar so nam pričali razni vozovi, ki so prihajali napolnjeni z mesarji, z mesarskimi pomočniki, s kmeti brez žuljev in pa sokoli, ki pričakujejo vsak po en orden. Prišli so celo iz Radovljice. Častno stražo pa so tvorili verni izanci in njim na čelu Babčarjev oče iz Polhovega gradca. Vsi dobro vemo, da ste s tem shodom hoteli malo razjeziti g. Stanovnika, a se vam žal ni posrečilo. Z veseljem je lahko konstatiral, da je prišlo na shod samo 10 horjulskih rojakov, za katerimi pa tudi g. Stanovnik ne bo jokal. G. dopisniku moramo tudi priznati, da je g. minister dolgo časa govoril, a zelo malo povedal. Pobijal je cel čas klerikalnega zmaja, ki je zadnji čas, odkar se potaplja samostojna barka njegovo največje strašilo. Da bi povedal, kje se bo pomagalo našim kmetom trpinom, kje se bo ceneje nakupilo seno za živino, katero morajo pod ceno prodajati, kakšno vzgojo bo prejemale naša mladina v šoli, o tem ni bilo ne duha ne sluha. Govorilo se je o slabi valuti, toda o vzroku slabe valute nič. Povedal je, da so klerikalni gospodje proti izvozu živine. To je resnica, a samo proti takemu, kakršnega želijo ministri prijetelji mesarji. Oni pač dobro vedo, da je takrat slab zaslužek, kadar so cene živini visoke. Zato pa sme biti izvoz odprt samo tedaj, kadar je živina po ceni, kadar manjka krmil. Vsi vemo kdo je storil za kmeta veliko in kdo nič. To bi povedali g. minister in ne zabavljali čez ljudi ki so delali za druge in ne za svoj žep. Vedite pa tudi, da s svojim smešenjem niste dosegli drugega kot to, da se vam cel Horjul smeje, ne samo ženske in otroci,

katere ste zmerjali z nemirnimi psovskami, ampak tudi moški. Kadar bodete vi za Horjul storili toliko kot naš atek Stanovnik, pa lahko pridete in radi Vas bomo sprejeli. Zabavljačev pa ne potrebujemo. Smešite tudi Aleša Stanovnika. On je v resnici najmlajši sin Stanovnikovega ata, a kljub mladosti vam je gospod minister tako izprašal vašo vest, da niste vedeli odgovoriti drugega kot to, da ste hoteli z norčevanjem zabrisati vašo polomijado. Zapomnite si pa, da Horjulci nismo tako nemusi, kot vaši slabostni verniki. Edino ti so bili vaša opora in še te ste morali od daleč pripeljati. Najbolj jezni so pa bili na Aleša Babčarjev oče, še bolj pa na ženske, ki niso hoteli trobiti v samostojni rog. G. nadučitelj je pa imel tudi obilo posla, ker je moral napisati vse protidržavne ljudi, namreč uboge šolarčke, ki so navduševali g. ministra in mu krajšali čas. Kušarjev temeljiti govor pa ni vseboval drugega kot spovednice in pa »nespametne ljudi«, ki še verujejo v to »prazno šaro«. Toliko za danes, ako rabite še kaj, se pa oglasite in radi vam bomo postregli.

— Pojasnilo. Kakor sem slučajno zvedel, me nekdo na dvomljiv način v »Jutru« zagovarja.

Če je »Jutro« pravi forum za zagovor duhovnika, to prepuščam v premislek dopisniku. Cela »afera« je bila bolj informativnega značaja za domače, ne pa za širno javnost, ni bilo treba celo reč obešati na veliki zvon. Namigavanje na Rimanje je precej neokusno, imam svoje predstojnike, katerih volji, ker jim zaupam, se prostovoljno popolnoma podvržem. — Kazimir Kesobud, Črnomelj.

— Potovalni košarski tečaji za Slovence v Ljubljani (Tehniška srednja šola). Vpisovanje na tem zavodu se bo vršilo dne 14. septembra, redni pouk se prične dne 15. septembra t. l. ob 8. Košarski tečaj za ljudskošolske učitelje za rokotvorni pouk na osnovnih šolah se prične dne 2. oktobra 1922. Vsa podrobna pojasnila daje vodstvo tečajev.

— Še ni konca batini! Kakor znano, je odredil sedanjí minister notranjih del gospod Timotijević, da se mora za vsako ceno ustaviti batinanje. Dne 1. septembra pa so kljub strogi prepovedi policijski uslužbenici v nekem belgrajskem okraju neusmiljeno pretepli Čedomirja Petroviča in pretepli bi bili kmalu tudi še profesorja Štelanoviča, ki je prišel vprašat po vzroku vpitja in kričanja, toda g. profesor so belgrajski policaji samo vrgli na cesto.

— Na drž. ženskem učiteljskem je vpisovanje za šolsko leto 1922/23 v torek, dne 12. septembra, in sicer za 1. do 4. razred dekliške vade in za otroški vrtec od 8. do 10. ure, za 2. do 4. letnik učiteljskega pa od 10. do 12. ure. Isti dan ob 14. uri naj se javijo v zavodu tudi vse v I. letnik pogojno sprejete učence. Šolsko leto se prične v četrtek, dne 14. septembra s slovesno službo božjo ob 8. uri. Vse podrobnosti so razvidne na razglasu v veži šolskega poslopja.

— Na državni trgovski akademiji v Ljubljani se vrši vpisovanje v I. II. in vanje slušateljev za abiturijentski tečaj pa vanje slušateljev za abiturijentski tečaj pa do 2. oktobra. Ravnateljstvo in učni prostori se nahajajo v II. nadstropju Sr. tehniške šole, Aškerčeva ulica. — Ravnateljstvo.

— Sprejem mladeničev v strojno šolo vojne mornarice za vojno zrakoplovstvo v Djenoviću (Boka Kotorska). Po naredbi ministrstva vojne in mornarice z dne 16. marca 1922, št. 5515, se sprejme meseca septembra 1922 dvajset (20) mladeničev v strojno šolo vojne mornarice za vojno zrakoplovstvo v Djenoviću (Boka Kotorska) kot učence, ki bodo po končani 18mesečni šoli kot tehnično osebje dodeljeni vojni avijatici. Več je razvidno iz razglaš na mestnem magistratu in na Mestnem domu v Ljubljani.

— Jugoslovensko šumarsko Udruženje, Podružnica Ljubljana naznanja vsem udeležencem šumskega kongresa v Beogradu, da bo skupen odhod dne 6. septembra z brzovlakom (3. r.), ki pelje iz Ljubljane ob pol eni zjutraj, iz Maribora ob 1.40 zjutraj. Eventualno 5. septembra ob 23.22 z državno železnico iz Ljubljane. Olajšave so razvidne iz »Šumarskega lista« t. 9, str. 636. Južna železnica je vpoštevala samo državne nameščenice. — Odbor.

— Volivne limance. Kakor tukajšnja samostojna Očepek in Svetlin oznanjata, snuje Samostojna kmetijska stranka pod osebnim vodstvom ministra Puclja »Samostojni kmetijski konzum«, za katerega so včeraj poverili pri sodnji svoje podpise »Konzum« bo pri Rodetu v Kamniku, ki bo res pravi blagoslov tukajšnjega kraja, ker mu je Puclj obljubil vso svojo ministrsko pomoč, to pa seveda le toliko časa, dokler bo Puclj minister, potem pa joj meni ozir. Samostojnemu konzumu ozir. kmetom, ki bodo vanj vstopili.

— Nevarni vlomilci prijeti. Pri Figovcu so v petek organi okrajnega policijskega nadzornika Ljubiča prijeli Viktorja Jeriho iz Zadržora in Franca Smreka z Glinca, ker sta pripeljala tja 90.000 K vreden motor. Ko ju je okrajni nadzornik Ljubič zaslišaval, je javilo

orožništvo, da je bilo ponoči vlomljeno v nelo v Zalogu. Gospod Ljubič je fanta ost prijel in priznala sta mu, da sta ob 1. uri ponoči vlomila res v Zalogu in šla proti Ljubljani. V Zgor. Kašlju sta ob pol dveh ponoč sklicala Jožeta Kogoja, kateri jim je nato pripeljal motor v Ljubljano. V Kašlju sta vlomila skribo kolo in voziček, lastnino Ravnikarja vredno 12.000 K. Okrajni policijski nadzornik Ljubič je precej poslal v Kašelj svoje organe, kateri so našli tudi g. Ravnikarja ukraden lastnino. Vlomilce in pomočnika so izročili d. želnemu sodišču.

Pretep. Ivan Celar je v Perovam pri Kanjniku razgrajal in napadal ter grozil mimi ljudem. Na popolnoma nepojasnjen način mu je bila prebodena oprsnica. Celar sam ne ve, kako je bil ranjen in kdo da ga je.

— Skozi okno vlomljeno je bilo v koč Marije Mali v Markovem. Tat, ki je bil 40 let star, je odnesel raznega blaga v vrednosti 11.600 kron. Tatu je zapazila 16letna Frančiška Mali in je tekla za njim. Tat je vrgel proč za 8500 kron, ostalo je pa odnesel.

— Ne popravljajte v delavskih knjižnicah rojstnih podatkov! Neki delavec je odšel leta 1919. v Nemčijo. Ko se je vrnil v Slovenijo, so orožniki ugotovili, da je rojstno letnico pravil iz 1903 na 1900, da je kot klasifikacija delavec več zaslužil.

— Ker je metal s fračo kamne in ogroževal življenje več ljudi, so orožniki v Zagorju aretirali v Nemčiji rojenega delavca Karla Gršičerja.

— Ciganska nadloga. Cigani so ukradli posestnici Mariji Žitnik na Vinici več oblek vredne 4000 K.

— Vsed neopravičene omejitve osebnosti boče po § 93. k. z. in prestopka kršenja pravice in sramežljivosti po § 516. k. z. je bil Vincenc Lampič iz Šmarja obsojen na 6 tednov ječe.

— Darovi za rudarje v Trbovljah. — 1. štrajkujoče rudarje v Trbovljah je dobilo ureništvo »Slovenca« sledeče darove in jih je ročilo J. S. Z.: Zofija Borštnikova nabrala 129.25 Din, dr. A. D. 10 Din, Ivan Ocvič Sinj, Dalm., 10 Din, Anton Stražišar, Borovnica, 10 Din, Ivan Drašler, Dob, 10 Din, Fran Petrovič, Dob, 10 Din, Ivana Mavec, Lani 10 Din, skupaj 194.25 Din. Srčna hvala!

Štalarske novice.

Š Pričetek šol. leta 1922/23 na državnem moškem učiteljskem v Mariboru. Na tem zavodu se vrši vpisovanje v vadnice in v I. letnik v ponedeljek, dne 11. septembra. Novi gojenci v višje letnike sprejmejo, v kolikor to dopuščajo prostori v torek, dne 12. septembra popoldne. Bi si gojenci in gojenke zavoda se vpisujejo v sredo, dne 13. septembra od 10. do 1. — Ravnateljstvo.

Š Maribor je začel zidati. Polagoma tudi Maribor probuja iz svojega gradbenega mrtvila. V zgradbo velike palače Zadrug gospodarske banke je prišlo v zadnjem času živahnije življenje. Kažejo se iz globine temelji stavbe; poslovođa si je zgradil zad svojo hišico in večje poslopje za delavstvo in sicer tako hitro in tako ceno, da si mariborski stavbeniki lahko vzamejo zgled pralčne gradbe. Posojilnica, ki je že pozimi dala reklamo za svojo novo palačo, že zd nima ničesar pokazati, kvečjemu prikrito je da je ubogala odvetniške stiskače, ki so porokovali dviganje naše valute ter na medvedko odložili zgradbo na nedolocen čas.

Tomšičevem drevoredu je že izvršena zgradba nove vile ge. Tratenšek (graditelj Jugoslovnsko inženirsko podjetje). Zgradba sama staa nad 700.000 K. V Maistrovi ulici št. 18 grad podjetje Acceto novo nadstropje in podstrešje stanovanja za uradništvo Centralne banke. Melju je lesna družba »Drava« zgradila stonovanjsko poslopje za svoje delavce in pripil dala tudi nova skladišča. Tvrda Durjan gradi na dvorišču svoje tvornice za perilo pa daljšek tvornice ter namerava še letos dvigniti tudi novo nadstropje. V Melju ob Dravi Teznu ter na Ruški cesti grada večje industrije svoje tvornice in skladišča. Na koncu novega skladišča tvrde Toneje je projektirana nova postaja za tovor za vse v bližini se nahajajoče industrije. Pri posredovalni Mar-Stan je prijavljen že več prizidkov novih nadstropij in preureditev podstrešij v stanovanja. Po glavnih ulicah se pridno belj hiše, kar daje mestu čisto nov vtis. Svoje se je tudi v listih agitiralo, naj bi mariborski grad kupil kak domaćin. To se je zgodilo pred enim letom. Toda izkazalo se je, da štajerski Slovenci v Mariboru ne razumejo rabiti ugodne prilike. Grad je ostal še do danes zanemarjen, kakor je bil, niti pobelili noče novi gospodar. Za prihodnje leto je projektiranih več novih stanovanjskih zgradb, torej se bodo banke, ki dozdaj še niso zidale, odločile, ali bodo še nadalje vztrajale pri svoji pasivnosti. Tudi državni nameščen so se pričeli baviti z mislijo zgraditi lastna domov s pomočjo države in občine. Tozadev razgovor se vrši dne 4. t. m. popoldne s okrajnem glavarstvom.

Š Varnost v Mozirju. V Haborju pri Mozirju je bila okradena posestnica Ana Šinkvec, posestnik Jakob Završnik in v Nazari Ciril Velan. Tat je povzročil 437 K škodo.

Š Ptujška gora. V nedeljo 3. septembra, pozni službi božji se vrši na prostem pred celkvijo zborovanje delavske zveze.

Mariborski porotniki. Za zasedanje, ki se prične dne 18. septembra, so izbrani sledeči porotniki: Glavni: Golob Vinko, posestnik, Močna; Drož Ivan, posestnik Na Raki; Hlade Franc, trgovec z lesom, Jurski Vrh; Purgaj Josip, posestnik, Dragučova; Rebernik Rudolf, gostilničar, Brezno; Kralj Ivan, posestnik, Pavlovci; Bolnar Gabriel, posestnik, Ročica; Gracaj Jožef, posestnik, Št. Vid, Slovenigradec; Torič Franc, posestnik, Frankovci, Ptuj; Breznik Jakob, posestnik, Razvanje; Verdnik Franc, trgovec z lesom, Slov. Bistrica; Damiš Ivan, posestnik, Zg. Gasteraj; Ramuta Dominik, posestnik, Sv. Martin, Vurber; Varsič Franjo, posestnik, Nova vas, Ptuj; Volmaier Ivan, posestnik, Selnica, Maribor; Likovec Jernej, posestnik, Trčova; Zemljarič Josip, župan, Zaborci, Ptuj; Papež Lorenc, posestnik, Sp. Hoče; Sinič Franc, mlinar, Zgor. Hoče; Leber Franc, posestnik, Jelovnik; Ploj Anton, posestnik, Mestni vrh, Ptuj; Mak Franc, posestnik, Vodole, Maribor; Draž Franjo, posestnik, Št. Ilj; Kuharič Ludovik, trgovec, Ormož; Pollanetz Ernest, lončar, Sv. Lenart v Slov. Gorici; Petek Ivan, posestnik, Hardek, Ptuj; Vrabelj Fran, gostilničar, Branoslavci; Hlade Janez, trgovec z lesom, Jelovec, Maribor; Wilčnik Franc, gostilničar, Vseh svetnikov ulica, Ptuj; Gorjak Jožef, posestnik, Lezanovci; Rojko Jožef, posestnik, Sp. Duplek; Hiter Hinko, posestnik, Jelovec; Kričej Janez, posestnik, Št. Janž, Sl. Gradec; Venger Janez, posestnik, Vajden, Maribor; Zamolo Stanislav, gostilničar, Sv. Lenart v Slov. Gorici. — Nadomestni porotniki: Šerac Josip, trgovec, Novak Rudolf, mizar, Božič Ignacij, posestnik, Prohaska Franc, gostilničar, Ratzeck Jožef, dimnikar, Gudelj Leopold, trgovec, Krihar Vinko, trgovec, Troha Karol, posredovalec hiš, vsi iz Maribora.

Gospodarstvo.

g Fiasco našega posojila. »Jugoslovenški Lloyd« poroča: Finančni minister Kumanudi je izjavil časnikařem, da je bil prvi del posojila, to je 15 mil. dolarjev, stavljen že 23. avgusta nam na razpolago. Ponovno je naglašal, da nima ustvaritev tega posojila nobene zveze z subskripcijo samo. Banka Bleer je vezana s pogodbo in ona svojo obvezo striktno izvršuje. — Dr. Kumanudi priznava s tem indirektno, da je naše posojilo doživelo pri javni subskripciji v Ameriki fiasco. In to za to, ker država nima v širokem svetu nobenega ugleda.

g Devize in valute. Po odloku generalnega inšpektorata ministrstva za finance J. br. 4252 z dne 1. septembra 1922 bodo odbori za promet z devizami in valutami pri Narodni banki v Belgradu in njenih podružnicah ukinili od 3. septembra 1922 naprej za štirinajst dni, t. j. do vsehvi 16. septembra 1922 izdajanje odobrenj za nakup deviz za uvoz blaga iz inozemstva. V tem roku se morajo izrabiti vsa odobrenja, ki do sedaj ne bi bila izrabljena, ker sicer po gori predpisanim roku izgube veljavo. V roku 14 dni morajo stranke pri kompetentnih odborih prijaviti z dokazilnimi listinami vse devize, ki jih potrebujejo za plačilo starih inozemskih dolgov za že naročeno ali sprejeto blago. Po preteku označenega roka odbori ne bodo več sprejemali prijav. Stranke, ki izstavljenega odobrenja v predpisanem roku ne bi mogle več izkoristiti, morajo odobrenje vrniti kompetentnemu odboru in zaprositi novo odobrenje. Te prijave se bodo smatrale kot ostale prijave uvoznikařev za plačilo starih dolgov oziroma kupnine za naročeno blago. Za te prijave se bodo izdajala odobrenja po novih predpisih. V roku od 3. do vsehvi 16. septembra 1922 bodo odbori izjemoma izdajali odobrenja, če bo šlo za plačilo zapadlih menic, ali za došlo blago, ki je bilo pred 3. septembrom naročeno in se mora plačati. V tem primeru mora prosilec predložiti tovrstne listine.

g Dobava kožuhov. Obratno ravnanje južno železnice razpisuje konfekcijo 2000 komadov kratkih in 1000 komadov dolgih kožuhov po meri. Sukno in kože dostavi obratno ravnanje. Reflektantje naj vpošljejo tozadevne oferte najkasneje do 12. septembra 1922.

g Žitni zavod. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 1780, ječmen 1600, oves 1320, koroza 1534, pšenična moka (št. 0) 2600 K. — Tendence nespremenjena.

g Veliko posojilo Nemčije. Nemški državni kancler dr. Wirth je izjavil dopisnikom tujih listov, da se je ekonomski položaj Nemčije zadnje dni znatno izboljšal. Vesti o omejitvi deviznega in valutnega prometa v Nemčiji ne odgovarjajo resnici. Istotako je izmišljena vest o osnivanju devizne centrale. Nemška vlada je prepričana, da se bo ekonomski in finančni položaj Nemčije popravil. V političnih krogih se govori, da bo državni kancler dr. Wirth te dni napravil potrebne korake, da dobi Nemčija veliko posojilo v zlatu. Obveznice bi bile izdane na zlate marke. Wirth misli, da bo imelo to posojilo velik uspeh. Razen posojila hoče Wirth uporabiti za finančni dvig Nemčije tudi metalno podlago Nemčije, ki znaša eno milijardo mark.

g Velesejmi v Lvovu. Od 5. do 15. sept. se vrši v Lvovu drugi mednarodni velesejmi. Prijave se pošiljajo na Targi Włodnie, Lwów, Senatorska ulica 6.

g Privatna banka v Rusiji. Sovjetska vlada je potrdila pravila moskovske privatne »Kreditne banke«.

ELEKTRIZACIJA RUSKE.

Elektrika je za človeštvo velikanskega pomena, ker je najboljša pomočnica obrtniku in

poljedelcu, trgovcu in znanstveniku. Bodočnost pripade njej. Američani, ki imajo neizmerno zaklade premoga za gonilo silo v svoji veleindustriji, gradi centralo za centralo z vodno silo, češ, premoga bo navsezadnje le zmanjkalo, reke pa so večne. In kakor v Ameriki tako tudi po drugih kulturnih deželah in državah zidajo električne centrale z vihravo naglico. Kaj čuda, da se je zgenila tudi Ruska in to celo ob viharju svetovne in domače vojske!

Od l. 1917 pa do prve polovice lanskega leta so zgradili Rusi 123 elektrarne, in sicer: l. 1917 eno, l. 1918 že šest, l. 1919 osem, l. 1920 kar 49 ter v prvi polovici lanskega leta nič manj kot 57. Pri ogromni prostranosti ruske države je to vsakako skromno delo, pa vendar priča, da misel elektrifikacije tudi v sila viharjih časih ni ostala samo na papirju, ampak se je vsaj deloma uresničila.

Oče ideje splošne ruske elektrifikacije je inženir Križanovskij, človek širokega znanstvenega in praktičnega razuma, ves navdušen za idejo, ki mu kar gori iz oči. Njegovo prepričanje o možnosti temeljite izvedbe elektrifikacijskega načrta je tako veliko in tako vplivno, da se prenaša na vsa njegova okolica ter fascinira lepo vrsto novih delavcev. Celotno sovjetsko si skušajo s pospeševanjem elektrifikacije pridobiti in nase navezati široke mase ruskega naroda. Saj je mušik ves navdušen za toli pripravno električno luč, za toli praktično gonilno silo! To sovjetski dobro vedo, zato je vodja ruske revolucije izrekel pomembne besede: Brez elektrifikacije se ne da ustvariti iz Ruske komunistična država.

Sedanji načrt ruske elektrifikacije potrebuje v izvršitev najmanj 10 do 15 let ter obsega: stavbo 30 velikih električnih central s parnim pogonom ali z izkoriščanjem vodne energije, v skupni moči približno 1 in pol mil. kilovatom. Od teh 30 veleelektrarnic jih je 18, t. j. več ko polovica samo na papirju. Ostalih 12 pa je v delu in bodo nekatere izmed njih v bližnji bodočnosti obratovala. V delu so: šterovska električna centrala v Doneški kotlini, Celjabska v Sibiriji, Dnjeprvska v Ukrajini, Nižgorodska, Ivanovo-Voznesenska in obe Svirski, Kirilovska, Pulska ter Utkinova elektrarna v Petrogradu, Kaširska in Volhovska. Zadnji dve sta takorekó že dograjeni. Kaširska centrala bo rabila ogromne zaloge cenejšega premoga, ki ga je najti v moskovskem okolišu in bo tako z njim proizvajala elektr. energijo, ki bo prenesena z napetostjo 120.000 voltov v Moskvo in njeno okolico, dajala prebivalstvu razsvetljavo in gonilno moč. Enako nalogo in pomen za Petrograd in njegovo okolico bo imela veleelektrarna Volhovska, ki bo proizvajala električno energijo z izkoriščanjem reke Volhova. Imela bo več ko 80.000 konjskih sil ter bo prihranila najmanj 10.000 vagonov premoga na leto.

Da se bo v ruski državi izvršila elektrifikacija po zgoraj navedenem velikanskem načrtu, bo treba vsekakor ogromnega kapitala. Ali Ruska ima pri tem marsikatero ugodnost, ki jih druge države pri električnih napeljavah in napravah niso imele. Tako je bilo na primer v Severni Ameriki v mnogih krajih 30 odstotkov celoga proračuna za električno centralo potreba samo za to, da so se položili kabli ali zasadih drogi. Takih stroškov Ruska pri sedanjih odnošajih ne bo imela. Važno je pa tudi dejstvo, da je ruska dežela neizmerno bogata z bakrom in drugimi dragimi kovinami, ki so bistven del električnih naprav. In kakor ima Ruska danes najdaljšo železniško progo na svetu, tako bo imela tudi največje električne naprave, ko se uresniči ogromen načrt ruskega inženjerja Križanovskega.

BORZE.

Curih, 2. septembra. (Izv.) Berlin 0.43, Italija 23.20, London 23.49, Newyork 526, Pariz 41.15, Praga 17.25, Dunaj 0.00 tričetrt, Sofija 3, Zagreb 1.40, Varšava 0.06½, Holandsko 205.

Zagreb, 2. septembra. (Izv.) Pešta 18.50, Berlin 0.29, Italija 16.60, London 1650, Newyork 368, Pariz 28.30, Praga 12.50, Dunaj 0.52, Zurich 70.

VELIKA EKSPLOZIJA.

Pariz, 2. (Izv.) »Matin« poroča, da je v nekem industrijskem podjetju v Nancy, kjer so topili na fronti pobrano municijo, nastala velikanska eksplozija. Tri osebe so ubite, pet pa težko ranjenih.

Ljubljanske novice.

Ij Ant. Kržičeva proslava. Opozarjamo, da bo danes ob 4. uri popoldne na pokopališču pri Sv. Križu povodom postavitve Kržičevega nagrobnega spomenika iz Ruskega govornik prof. Anton Medved iz Maribora slavnostni govor, pevski zbor učiteljev bo pa zapel slavnosti primerne pesmi. Vabimo občinstvo, da se v najboljnjšem številu udeleži proslave prezasluznega pokojnika.

Ij Odlična gosta. Kakor smo že poročali, se mudi v Ljubljani že par dni gospod Herman Wendel, znani nemški publicist. Na njegovo povabilo je v petek dopotoval v Ljubljano tudi dopisnik razširjenega angleškega lista »Manchester Guardian« g. Jakob Altmaier. Oba gospoda sta se udeležila otvoritve velesejma in si ogledala razstavo. O razstavi sta se izrazila zelo povoljno. Oba gospoda ostaneta dalj časa pri nas in si ogledata razna podjetja, kulturne institucije in druge zanimivosti širom naše domovine. — Mi oba draga gosta iskreno pozdravljamo in jima želimo, da bi se v naši sredi počutila kakor v svoji

domovini. Prepričani smo tudi, da jim bodo vsi krogi šli z običajno slovansko gostoljubnostjo na roko.

Ij Pričetek šolskega leta 1922/23 na javnih mestnih osnovnih šolah ljubljanskih. Na javnih mestnih osnovnih šolah v Ljubljani se prične novo šolsko leto 1922/23 v četrtek dne 14. septembra 1922 s skupno sv. mašo in v petek dne 15. septembra 1922 z rednim šolskim poukom. Vpisovalo se bo v sredo dne 13. septembra 1922 od osmih do dvanajstih dopoldne in od dveh do petih popoldne in sicer: Za I. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopu v Komenskega ulici št. 19; za II. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopu na Čojzovi cesti št. 5; za III. in V. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopu na Erjavčevi cesti št. 21; za IV. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopu Na prulah št. 13; za VI. mestno deško in za IV. mestno dekliško osnovno šolo v šolskem poslopu na Gasilski cesti št. 242; za I. mestno dekliško osnovno šolo v šolskem poslopu na Sv. Jakoba trgu št. 11; za III. mestno dekliško osnovno šolo in za mestno manjšinsko šolo v šolskem poslopu na Erjavčevi cesti št. 19; za mestno barjansko šolo v šolskem poslopu na Ižanski cesti št. 5 (le od dveh do petih popoldne). Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se načelno odklanjajo, česar se je vodstvom točno držati. Vse podrobnosti pojasnjujejo šolska vodstva pri vpisovanju.

Ij Pričetek šolskega leta 1922/23 na javnih mestnih meščanskih šolah ljubljanskih. Na javnih mestnih meščanskih šolah ljubljanskih prične se šolsko leto 1922/23 v četrtek, dne 14. septembra 1922 s skupno sv. mašo in v petek, dne 15. septembra 1922 z rednim šolskim poukom. Vpisovalo se bo v sredo, dne 13. septembra 1922 od osmih do dvanajstih dopoldne in sicer: Za I. mestno deško meščansko šolo v šolskem poslopu na Prulah št. 13; za II. mestno deško meščansko šolo v šolskem poslopu na Gasilski cesti št. 242; za I. mestno dekliško meščansko šolo v šolskem poslopu na Sv. Jakoba trgu št. 1; za II. mestno dekliško meščansko šolo v šolskem poslopu na Gasilski cesti št. 242. Vstop v I. razred meščanske šole je dovoljen le onim učencem in učenkam, ki so dovršili (le) V. šolsko leto s splošno povoljnim vspehom. — Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se načelno pri sprejemu odklanjajo, po čemur se je ravnateljstvom točno ravnati. Vse podrobnosti se poizvedo pri šolskih ravnateljstvih ob vpisovanju.

Ij Mestni gasilski urad. Pri mestnem magistratu se je osnoval mestni gasilski urad. Svoje uradne prostore ima v Mestnem domu ter so uradne ure za stranke od 11. do 12. ure vsak dan. V področje tega urada spada požarna policija, gasilstvo, kontrola požarno varnostnih naprav v tovarnah, gledališčih, zavarovanje gasilcev itd. Gasilski urad ima sedaj 1 vezbalca gasilca, 6 gasilcev in 2 telefonista. Prvi gasilni avto bo dogotovljen koncem septembra t. l., koncem novembra pa pride motorna brizgalna. Vodstvo gasilskega urada je prevzel gasilski nadzornik Janez Koleša.

Ij Pevska zveza ima v ponedeljek dne 4. t. m. ob 6 popoldne važno odborovo sejo. — Tajnik.

Ij Razstava ženskih ročnih del »Osrednjega zavoda za žensko domačo obrt« v Ljubljani, Turjaški trg 6/II, se vrši v času velesejma vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Vstop prost.

Ij Ljubljansko okrajno glavarstvo. Z ozirom na notico v »Slovencu« z dne 1. sept. t. l. št. 190 pod tem naslovom naj še omenim, da dotični uradnik uraduje v sobi šte. 13. — Amerikanec.

Ij Nesocialno postopanje z bolniškim strežništvom. Včeraj je upraviteljstvo javne bolnice v Ljubljani opovedalo nekaterim strežnicam službo, to pa brez zakonitega opovednega roka. Zanimivo, da upraviteljstvo državnega zavoda ne priznava zakona. Opovedalo se je nekaterim, ki so služile že do 20 let v zavodu, žrtvovala svojo mladost in moč zavodu in javnemu blagru, sedaj pa so čez noč na cesti brez vseh sredstev. Če smo prav informirani, so se morale umakniti zato, da zasedejo ta mesta vsled protekcije od gotove ugledne osebe v bolnici druge moči, katere so, kakor smo informirani, že prijavljene pristojni oblasti. Če je to res (pokazala bo bodočnost), potem ne drži izgovor g. upravitelja, da se mora strežništvo reducirati. Tajnik Stokovne zveze je včeraj v zadevi posredoval na licu mesta in pri Zdravstvenem odseku ter jestoril potrebne korake za pravice prizadetih. Vse kaže, da se hoče upraviteljstvo znebiti na nelep način strežnic, katere so dolga leta zvesto služile v zavodu. Izgovor o reduciranju pa ne drži, ker s tem številom strežnega osebja zavod ne bo mogel obdržati najnujnejšega reda, kakor je izjavila merodajna oseba in tega se tudi g. upravitelj gotovo

zaveda. Vlada bije sama sebi v obraz in daje lep zgled našim podjetnikom. — O stvari bomo še obravnavali, če se razmere ne zboljšajo.

Ij Nesreča. Sinoči od 7. uri se je vračal oddelek požarne brambe, ki je imel službo na velesejmu, domov. V Dalmatinovi ulici je prišel pod voz poveljnik oddelka 65 letni mizar g. Jože Lapajne. Voznik je bil nek izvoženec. Voz je šel Lapajnetu preko prsi. Lapajne je precej močno poškodovan.

Ij Zvonovi na sejmu. Trgovec Š. je imel na sejmšču pri svojem paviljonu zaposlenega tudi 65 letnega dobrodušnega mizarja. Kar naenkrat, ob 10.4, mizar pusti delo in gre domov. Trgovec — misleč, da ima opraviti zopet z mizarskim štrajkom — pošlje vajenca iskat mizarja. In res pripelje vajenec mizarja nazaj. »Ali ne mislite delati?« vpraša gospodar. »Zakaj pa ne?« se glasi odgovor. »Zakaj ste pa domov šli?« — »Saj je vendar poldne in moram iti kositi.« — »Kako poldne, ko je šele četrty čez deset?« — »To ni mogoče, saj je vendar zvonilo poldne.« Mizar ni upošteval, da so na sejmšču razstavili tudi zvonove. Šele gospodar ga je uveril, da zvonovi na sejmšču ne oznanjajo vedno poldne. Ko je videl mizar zvonove, je vzkliznil: »Tudi tega vraga so tukaj razstavili!«

Ij Policijska kronika. Tri pijančke so pripeljali od petka na soboto v policijske zapore. — Policija je aretirala Alojzija Mahija, brezposelnega peka, ker je ukradel meseca januarja gostilničarju Jamišu v Domžalah srebrnino, ko je prej zapil 1200 kron. — Upravitelju Invalidskega doma Adamiču Jakobu je bilo iz pisalnega predala ukradeno pisalno orodje, vredno 800 kron.

Ij Našla se je srednja vsota denarja v bližini sodne palače. Dobi se na Dunajski cesti šte. 48.

GLEDALISKE PREDSTAVE OB ČASU IL VELESEJMA V LJUBLJANI.

Opera:

Sobota, 2. septembra: Smetana, Prodava nevesta. Slavnostna predstava, pritrjena v čast udeležencev II. velesejma v Ljubljani.

Ponedeljek, 4. septembra: Musorgski-Korjakov, Boris Godunov.

Sreda, 6. septembra: Puccini, Madame Butterfly.

Petek, 8. septembra: Smetana, Prodava nevesta.

Nedelja, 10. septembra: Puccini, Triptychon.

Torek, 12. septembra: Bizet, Carmen.

Drama:

Nedelja, 3. septembra: Molnar, predmestna legenda »Lilom«.

Torek, 5. septembra: Komedija Suhovo-Kobilina »Svatba Krečinskega«.

Četrtek, 7. septembra: Molierova komedija »Namišljeni bolnik«.

Sobota, 9. septembra: Gogoljeva komedija »Revizor«.

Cerkveni vestnik.

e Cerkev sv. Jožefa. Popravek: v nedeljo, dne 3. sept. ob pol 8. uri zvečer pridiga z vsebino: Molitev, hrana čistih src.

Prosveta.

pr XXIV. umetnostna razstava v Jankopčevem paviljonu se otvori danes dne 3. septembra ob 11. uri dopoldne. Razstavljena so dela živečih slovenskih umetnikov.

pr Nova učna knjiga za petje. V založbi »Jug« v Ljubljani, Pred škofijo 21, je izšla te dni nova učna knjiga, katero je spisal dr. Pavel Kozina in ima naslov: Pevska šola za ljudske, meščanske, srednje in glasbene šole. I. del. Cena broširanemu izvodu 9 Din.

Turistika in sport.

Gersthofers Sportvereinigung: Ilirija 2 in 3. septembra. — Ilirija je pridobila za svoje otvoritvene nogometne tekme Gersthofers S.V., odlično dunajsko moštvo, čegar uspehi proti najboljšim dunajskim klubom so mu pripomogli do najboljše renomeja. Gersthof nastopi proti Iliriji v soboto in nedeljo, začetek tekme ob 5. uri.

Razne novice.

r Slabo plačani romunski častniki. V zadnjem času je izstopilo 650 častnikov iz romunske armade, ker niso imeli niti toliko plače, da bi bila zadostovalna za najnujnejše življenjske potrebitine.

r Zakaj je Dunaj v gospodarskem oziru na rakovi poti? Na to vprašanje daje nedeljska številka »Neues Wiener Tagblatt« odkrit odgovor, ki se takole glasi: Avstrijski delavci po veliki večini ni za težko delo. Dokler je bil Dunaj politično in gospodarsko središče velike države, se ni pretrgal v notranjost dežele priliv slovanskih delavcev, kateri so z večjo skromnostjo in silnejšim mišljenjem nadomeščali izbirčivega in lažjega delavca Avstrijca. Od dne, ko je priseljevanje Slovanov na Dunaj prenehalo, ni več krepkih delavcev in težko delo, ki ga morajo zdaj izvrševati avstrijski delavci sami, smatrajo ti za krtev, ki jo prinašajo tvorničarjem. In tako tudi perika, prišedša domov, zahteva drugo in drugačno žužino in ni zadovoljna z navadno hrano, ki jo sicer uživa družina. Ako se Dunajčan danes loti težjega dela, mora imeti bogato pogrnjeno mizo, sicer se pridruži »brezposelnim«, kar je danes na Dunaju tudi že zaposlenost, ki živi na tisoče in tisoče ljudi.

Naročajte »Slovenca«!

Bolniško zavarovanje drž. uslužbencev — še nereseno socialno vprašanje.

Prejeli smo in priobčujemo:

Rodbina državnega uslužbenca, katero obišče bolezen, smrt ali koji se narodi dete, je pri današnjih življenjskih razmerah v materijelnem pogledu naravnost uničena, kajti prejemki, katere jim izplačuje država danes za njihovo službovanje, so tudi v višjih razredih tako pičlo odmerjeni, da krijejo jedva stroške za prehrano in za stanovanje.

Ker ni pričakovati, da bodo plače državnih uslužbencev dosegale v doglednem času kupno moč onih plač, ki so jih ti prejemali v predvojni dobi, in ker zdravniški honorarji in cene zdravil od dne do dne rastejo, bi bil torej skrajni čas, da se državni uslužbenci zganijo in zainteresirajo vse merodajne faktorje, da se

podvzemo čimprej vsi potrebni koraki v svrhu ustanovitve bolniške zavarovalnice za državne uslužbence in vpokojence vseh kategorij.

Bolniška zavarovalnica državnih namješencev in vpokojencev bi prevzela z dnem svoje ustanovitve v okviru posebne tozadevne postave in pa v okviru svojih društvenih pravil vse stroške, ki narastejo zavarovanim državnim uslužbencem tedaj, ko obole sami ali kak član njihove rodbine in pa tedaj, ko se jim narodi ali pa umre kak rodbinski član.

Zavarovanje naj bi se raztezalo: 1. Na zdravniško pomoč inkluzivno zobozdravniške pomoči in operacije, na porod. stroške, na stroške za zdravila, na stroške za razne druge zdravilne pripomočke v številni umetno zobovje in pa na posmrtnino v onih slučajih, ko ne pristojata posmrtna četrt (smrt žene ali otrok).

Zavarovalni stroški naj bi se krili s prispevki zavarovancev in službodajalca — države, in sicer naj bi plačevale obe

prizadeti stranki enako visoke prispevke. Zavarovanje naj bi bilo prisilno.

Tekom let, ko bi se zavarovalnica v materijelnem pogledu bolj razvila, bi se dalo raztegniti to zavarovanje tudi na zdravljenje v širšem pomenu besede, to je na bivanje v zdraviliščih in kopališčih in na domačo bolniško postrežbo.

Zavarovalnica državnih uslužbencev naj bi bil moderen zavod, ki naj bi se oskrboval brez vsakega birokratizma, uvažuje pred vsem najskrbneje vse potrebe in želje zavarovancev in njihovih družin, v okviru razpoložljivih sredstev.

Upravo te zavarovalnice bi morale prevzeti ministrstvo za socialno politiko ter imenovati za dobo do prvih volitev v to svrhu »Glavno načelnništvo«, kojega sedež naj bi se nahajal v Belgradu. Razen tega bi bila imenovana pri vseh »Pokrajinskih vladah« oziroma »Velikih župnijah« istotako le za dobro do prvih volitev. »Pokrajinska načelnništva«.

Tem pokrajinskim načelništvom mo-

ral bi se priznati kolikor mogoče samostojen delokrog, in »Glavno načelnništvo« v Belgradu naj bi bilo le nekaka I. instance v spornih vprašanjih.

Naloga organizacij posameznih skupin državnih uslužbencev bi pa bila sodelovati pri upravi tega zavarovalnega zavoda osebno v pogledu kontrole, ki bode igrala veliko vlogo, ter mu pomagati vsestransko k spopolnjevanju.

Pričetkom bi morali imeti zavarovanci pač nekoliko potrpljenja, ter ne bi smeli zgubiti prezgodaj zaupanja v novo institucijo, kajti pričetno delovanje namišljenega zavoda bode gotovo pomanjkljivo.

Tekom let pa mora priti uspeh, ako bode vodstvo zavoda v količkah dobrih in vestnih rokah in zavod se bode lahko iz svoje lastne moči spopolnjeval in si utrjeval svoj temelj.

Na plan torej vse organizacije državnih uslužbencev, na delo »Zveza javnih namješencev in upokojencev za Slovenijo«! Pomagaj si sam in Bog bo pomagal!

Največji komfort

na parobrodih ameriške vlade.

Vsi potniki najdejo na parobrodih UNITED STATES LINES vsakovrsten komfort in najpazljivejšo postrežbo. Kabine vseh razredov so prostorne, čiste, dobro zračne ter udobno in okusno urejene. Izvrstna in preminjajoča bogata kuhinja. Ujudni častniki in moštvo posvetijo se osebno onim, ki prvičkrat potujejo v Ameriko. — United States Lines plovejo redno iz Bremena preko Southampton, Cherbourg v New York. Zahtevajte od nižje označenega naslova plovne listine in paroplovne načrte.

UNITED STATES LINES

BERLIN W 8 ZAGREB
Unt. d. Linden 1 Viator Konačište, Mišanovičeva ul.
ter vse večje potovalne pisarne.

Primarij dr. Fr. Derganc zopet ordinira

Komenskega ulica 4.

Sprejem dva izvežbana, strojna mizarstva pomočnika.

Plača po dogovoru. Hrana in stanovanje v hiši. — Andrej Kregar, strojno mizarstvo, Št. Vid nad Ljubljano.

Kot sluga

ali kaj sličnega išče mesta inteligentni možki. Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 3573.

Dijaka-srednješolca

višjih razredov iz dobre družine, sprejme na stanovanje in hrano ugledna rodbina. — Naslov: Jeglič, Cigaletova ulica št. 1, I. nadstropje. 3577

Dva dijaka, srednješolca, iz boljše rodbine, sprejem na stanovanje in hrano. Naslov pove uprava lista pod št. 3579.

Akordno partijo zidarjev in tesarjev

iščemo za takoj. Gradbeno podjetje inž. Al. Hrovat in inž. Alb. Černe, Ljubljana, Krekov trg 10, I. nadstropje.

Vinotoč. Cenj. občinstvu najtopleje priporočam svojo veliko zalogo pristnega

dalmatinskega vina,

katerega razpečavam na debelo, kakor tudi v zaprtih steklenicah po zelo ugodnih cenah. — Justinka Skalarjeva, Tržič, Gorenjsko. 3527

Prodajalko in učenko

sprejem v trgovino mešanega blaga. Kje, pove upravnštvo »Slovenca« pod številko 3494.

KOVAČA,

kateri zna vsa kovaška dela, posebno kovati konje in popravljati vsakovrstne vozove, sprejem takoj. Pača po dogovoru. — BLAŽ SODIN, veletrgovina lesa, Celje, Kocenova ulica številka 5.

Kupčijski čebelnjak SMREK pri Višnjigori išče

skladiščarja

zmožnega slovenščine in nemščine v govoru in pisavi, najraje penzionista. Pismene ponudbe na trgovino »Merkur« v Celju. 3212

Mesarski pomočnik

z dobrim spričevalom išče mesta. Gre tudi na deželo. — Naslov pove upravnštvo »Slovenca« pod št. 3600.

Dijaka-prvošolca ali gojenko gospodinjke šole sprejem na stanovanje in hrano. KOLIZEJ, vrata 49, pritličje. Vhod iz strani I. drž. gimnazije.

Izjava. Ker moj sin Julij Novljan ml. po celi medvoški občini in njeni okolici govori, da moji dve posesti v Medvodah 8 in Zg. Pirničah 82 nista moja last, ampak njegova, izjavljam, da je to grda neresnica, ki škoduje moji obrti, časti in ugledu. — Medvode, 1. sept. 1922. Julij Novljan star., pek. mojster, trgovec, gostiln. in posestnik, Zg. Pirniče pri Medvodah.

Dva dijaka iz boljše družine sprejem na stanovanje z vso oskrbo. — Naslov v upravnštvo pod št. 3598.

Iščem izurjenega, starejšega

POMOČNIKA

! steklarske in porcelanske stroke ! s takojšnjim nastopom. Ponudbe s spričevali in naznako zahtevka poslati na: LAVOSLAV FLESC, Vinkovci.

Naslovi dobrih in zanesljivih stanovanj za dijake

in DIJAKINJE se dobijo pri g. LIKAR, Poljanska cesta 87, vila »Bergman«.

Amerikanska kontrolna blagajna naprodaj!

Povprašati pri odvetniku dr. VALLENTSCHAG, Šubiceva ulica št. 10. (Nasproti »Mladiki«.) 3607

Inserirajte v »Slovenca«!

Stanovanje

v novi hiši s 3 ali 4 sobami išče za takoj mirna stranka brez otrok. Ponudbe pod številko 3515 na upravo »Slovenca«.

Trgovina

v velikem industrijskem kraju Slovenije naprodaj eventualno se da v najem. — Naslov pove upravnštvo »Slovenca« pod številko 3602.

!!! AUTO !!!

BENCIN PNEUMATIKA
OLJE VSA POPRAVILA
MAST IN VOZNE
Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi

JUGO-AUTO d. z o. z. v Ljubljani.

Trgovina

z mešanim blagom v prometnem kraju na deželi pod ugodnimi pogoji naprodaj. — Dopise pod »Lepa bodočnost« 3560 na upravnštvo »SLOVENCA«.

Kupim do 100 vagonov

BUKOVH DRV.

Ponudbe z naznačenjem cene, postavno kolodvor, slati na: KRUNOSLAV SOMOGJI, Zagreb, Boškovičeva ulica št. 14, II. nadst. 3498

M. BARTL

TRGOVINA

Z GALANTERIJSKIM

IN MODNIM BLAGOM

naprodaj

PLATNO
BLAUDRIK
ZETIR
FUSTAN
HACERINA
KARAPÉ
KODJAC
CHILIN
SILVENE MANIFAKTURE
DUGA UL. 6 - TELEFON 2-36

10 vagonov (približno po 45 centov) zdravega, suhega, v bale prešane

sena!

Franko vsaka postaja Slovenije, 1000 K za 100 kg.

proda PUKL & VERCE,

trgovina z deželimi pridelki, Šoštanj.

Oset Andrej, Maribor,

Aleksandrova cesta 57, telefon št. 88;

veletrgovina sena, slame,

drv, koruze, ovsa, sadja

itd. Brzjavci: Oset Andrej, Maribor.

Stanovanje iščem

v mestu ali okolici Ljubljane, obstoječe iz ene ali več sob in kuhinje. Ponudbe na upravo pod »Stanovanje«.

Peči in štedilnike

iz gline, raznih vrst, ima v zalogi peči črni F. JERKO IN DRUG, Podboršt pri Črnučah, p. Ježica pri Ljubljani.

POZOR! POZOR!

Podpisana naznanja cenjenim interesentom, da sva otvorila

trgovino s črevami in

lojem ter čistilnico črev

in topilnico loja

na Jesenicah.

Kupujemo vse vrste črev in loj po najvišjih cenah ter se priporočava p. l. mesarskim mojstrom v blagohotno uvaževanje. Prevzema blaga se vrši na željo tudi na licu mesta ter zadostuje v to svrhu dopisnica na podpisano.

IGNAC MEDVEŠČEK s. r.,

FRANC LEVIČNIK s. r.

Proda se »Grazer«

Dieselmotor 70 HP

VOJNOVIČ & CIE, LJUBLJANA

Mala vodna sila

z mlinsko pravico in starim mlinskim poslopjem na Kranjskem, se da jako poceni v najem. — Naslov pri upravnštvo »Slovenca« pod št. 3258.

Naprodaj je HOTEL

v letoviškem kraju na Dolenjskem, ob glavni cesti, 1 km oddaljen od mesta. — Naslov pove uprava »SLOVENCA«.

naznanja, da je otvorila prodajalno v

Židovski ul. 5, Ljubljana

in se slavnemu občinstvu priporoča za nadaljnjo naklonjenost.

naprodaj

naprodaj

naprodaj

naprodaj

naprodaj

naprodaj

naprodaj

naprodaj

naprodaj

naprodaj

Fina šivilja se priporoča za jesensko sezono. Ima kroje za najmodernejše kostume in plašče, kakor tudi drugo ter po jako nizki ceni. — Kje, pove uprava »Slovenca« pod številko 3497.

Dr. BOGDAN NOVAK

zdravnik, bakteriolog in specialist za infekcijske bolezni

ordinira od 11. do 12. ure dop. in od 1. do 4. ure pop., Kersnikova ulica (Nova ulica) št. 5, I. nadst.

Dva dijaka

sprejem na stanovanje in hrano. — Naslov pove uprava »SLOVENCA« pod številko 3594.

Učenca

za trgovino z mešanim blagom, poštenih starih, zdravega, krepkega, sprejme trgovina IVAN ŠKRLJ, Logatec. 3559

Poizvedba.

Iščem svojega bratranca, Ignacija Tirbič, ki je v Ameriki že nad 18 let. Kateri izmed Amerikancev bi kaj vedel o njem, naj sporoči to proti povrnitvi stroškov Jakobu Tirbič, Stari trg št. 4, Ljubljana. 3592

Med. univ.

dr. Matija Ambrožič

SPECIJALIST

ZA OTROŠKO ZDRAVSTVO

ord. ob delavnikih od 1/3.—1/4. pop. LJUBLJANA, GRADIŠČE 9, I. NADSTR.

Dva krojaška pomočnika

dobro izvežbana, za fino delo, sprejem takoj v stalno službo. Hrana in stanovanje v hiši. — IVAN VRHOVEC, krojač, Dravljice - št. Vid pri Ljubljani.

Edvard in Emerik Suppanz naznanjata v svojem in v imenu svojih rodbin in sorodnikov pretužno vest, da je njih dobra, nepozabna mati, stara mati, prastara mati in tašča, gospa

Marija Suppanz

veleposestnica

danes v 85. letu svoje dobe, neumorno delujoča do zadnjega trenutka, mirno preminula.

Zemski ostanki drage pokojnice se položijo v nedeljo dne 3. septembra 1922, ob 2. uri popoldne na pokopališču pri Sv. Hemi pri Pristavi k zadnjemu počitku.

Pristava-Rogatec, dne 1. septembra 1922.

Mestni pogrebni zavod v Mariboru.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 Din.)

FOTOGRAFSKI ATELJEI:
Grabiec Franjo, Miklošičeva cesta št. 6.
ILIRIJA, LESNA TRGOVSKA IN INDUSTRIJALNA DRUŽBA
Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8.
KLEPARJI:
Remškar & Smerkol, Florijanska ul. 13.
Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev in krovec v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 28.
Korn T., Poljanska cesta št. 8.
MEHANIČNA DELAVNICA
za popravilo gramofonov in drugih godb. strojev A. Rasberger, Sodna ulica 5 (veža, desno), Ljubljana.
MEHANIČNA DELAVNICA za pis. stroje:
Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.
KLOBUKE in TELOV. POTREBŠČINE:
Kunovar Ivan, Stari trg št. 10.
PISALNI STROJI in POTREBŠČINE:
Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.
PARNA PEKARNA:
Jean Schreyer nasl. Jakob Kavčič, Gradisce št. 5.
PLESKARJI, SOBO- in ČRKOSLIKARJI:
Produktivna zadruga, reg. zadr. z o. z., Ljubljana, Gosposka ulica št. 4.
SOBNO SLIKARSTVO:
Zuran Martin, Mestni trg št. 12.
SPEDIJSKA PODJETJA:
»Oriente« d. d., Sodna ulica 3, Tel. 463.
Ransinger R., Cesta na juž. železnico 7-9.
STAVBENO PODJETJE:
Višintin Ivan, Ljubljana, Vodnataki trg 7.
STAVB. in GALANT. KLEPARSTVO:
Perene & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2.
TRGOVINA Z ŽELEZNINO:
Sušnik A., Zaloška cesta 21, Ljubljana.
TRGOV. Z DEŽNIKI in SOLNENIKI:
Mikuš L., Mestni trg št. 15.
TRGOV. Z ŽELEZNINO in CEMENTOM:
Erjavec & Turk pri zlati lopatici, Valva-zorjev trg št. 7.
URARSKA POPRAVILNA DELAVNICA:
Seliškar Ivan, Pot v Rožno dolino št. 10. (Cena in točno.)
ZALOGA POHISTVA:
P. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

ZALOGA SODOV

Franc Repič,

Ljubljana, Kolizejska ul. 18.

Hotel-restavracija Bellevue

Prvovrstno vino, dobra kuhinja
Klaviar Klaviar

Električni stroji proizvod AEG
električni števeci proizvod AEG

žarnice Tungsram, vse elektro-tehnične potrebščine v zalogi po ugodnih cenah. Elektrotehnična tvrdka

KAROL FLORJANČIČ, Gelje,
Proračun brezplačno!

NAJVEČJA IZBIRA

različnih pletenin, majic
nogavic in rokavic pri tvrdki
A & E SKABERNE
LJUBLJANA, MESTNI TRG št. 10.

Priporoča se tvrdka

A. Sušnik

trgovina z železnino

LJUBLJANA, Zaloška cesta 21

JETIKA!

Dr. Pečnik ordinira za jetične izven torika in petka vsaki dan v St. Jurju ob južni žel. pri Celju. Čitajte njegove 3 knjige o jetiki.

Najcenejše otroške vozičke, dvo-kolesa raznih mode-lov, vsakovrstni deli za razne stroje, pnevmatika in zastopstvo malih pomožnih motorčkov za navadna kolesa:
»TRIBUNA«, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4, Zvonarska ulica št. 1.
Sprejmemo se tudi popravila.

„DIAMALT“

Pozor pekli »DIAMALT«, tvornice Hau-ser i Sobolka, Beč - Stadlan, v pred-voljni kakovosti, se zopet dobi pri glav-nem zastopniku za Jugoslavijo
EDUARD DUZANEC, Zagreb,
SKLADIŠČE Strossmayerova ulica št. 10.

- Abadie cigaretni -

Lipa-mill konfekcijski papir

glavna zaloga A. LAMPRET,
Ljubljana, Krekov trg št. 10.

»KORANIT«

ASBESTNI ŠKRILJ. — TO-VARNA KARLOVAC. —
NAJBOLJŠA STREHA, NAJ-BOLJ TRPEŽNA, NAJCENEJ-ŠA. — POJASNILA DAJE:
F. HOČEVAR, ZIROVNICA,
GORENJSKO. 3512

Prvovrstno seno

prešano v balah, v vagonih okoli 5000 kg dobavlja **FRAN POGAČ-NIK**, Ljubljana, Dunajska c. 36.

Lastni izdelek!

F. in J. Goričar, Ljubljana
Sv. Petra cesta 29

priporoča veliko zalogo volnenih jopic, različnih damskih bluz, predpasnikov, perila za gospode in dame po konku-renčnih cenah.

Lastni izdelek!

Slavbene parcele

v najlepši legi mesta, se ceno prodajo. — Anončni zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica 5. 3554

A - S

Patentovani **HLADILNI STROJI** vrteči se

za ohlajenje prostorov in izdelovanje ledu

Izdelek Brown Boveri, v obratu na

Dunajskem sejmu

Obiščite naše
oddelke št. 6829,
6831, 6833 sku-pina XXXII v
Rotundi

Brez napolnje-vanja!
Brez postrežbe!

Celoten proizvajalec mraza!

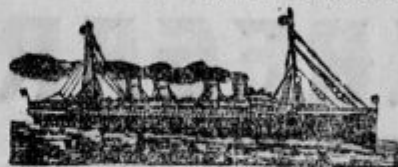
Ignaz Gellert & Co.,

Ingenieurbüro für Kühl- & Eisanlagen

Telefon 59767

Wien IV. Wiednergürtel 58

Telefon 59767

Cie. Gle. Transatlantique

Francoska linija

Najkrajša in najudobnejša vožnja v Ameriko.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:

Slavenska banka d. d. v Zagrebu.

VOZNE LISTKE in tozadevna pojasnila daje:

Ivan Kraker,

zastopnik v Ljubljani, Kolodvorska ulica 41.

OGENJ pogasite ter se ga obvarujete takoj z „Minimax“

ročnim gasilnim aparatom, kateri je zelo priročen in ogenj brez uporabe vode takoj pogasi.

Pojasnila daje samo »Generalno zastopstvo za Slovenijo«

Belušič, Ljubljana, Resljeva cesta št. 4.

IGN. ŽARGI

„pri nizki ceni“
Ljubljana,
Sv. Petra cesta 3.

Trgovina z drobnim, pletenim in modnim blagom ter raznim perilom in kravtami
NA DEBELO IN NA DROBNO
POTREBŠČINE
ZA KROJACE IN SIVILJE.

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku.

Oddelek I.
Kemikalije.

Kristalna soda
Glauberjeva sol kalc.
Glauberjeva sol krist.
Gorka sol prosta
Lug za pranje perila
Natrijev solitar
Kalijev solitar
Zelena galica
Koščeni superfosfat 18/20%
Rudni superfosfat 15%
Žgano apno
Zveplena kislina 66° Bé
60° Bé
za akumulatorje 66° Bé
za akumulatorje 22° Bé
Solna kislina 18/20° Bé
Azotna (dušikova) kislina 36° Bé

Pompejansko rdeče 29
Angeljsko EL
DD
Zelezo D
B

Oddelek III.
Pisane barve.

Stenska modra D
H
zelena 25a
50a
75a
D (modrikasta)
Vinsko rudeča
extra
Črna T
Zolta C
T

Oddelek IV.

Mastila.

Oddelek V.

Kemično-tehniški izdelki.
Neosan, Neosol, Neofarm Admirabel itd.

Oddelek VI.

Mila in kosmetika.

Paviljon G 214 AVTOMOBILI

Austro-Daimler M.A.G. Puchwerke A.G.

Generalna reprezentanca

Ljubljana, Gledališka ulica št. 2.

Avtomobili:

Austro-Daimler:

6 cilindrski 17/60 PS z zaprto in odprto karoserijo, mali auto 15 HP sloviti »Sascha«, ki je bil v 16 tekmah prvi zmagovalac.

Puchwerke:

typa VIII. 14/38 P. S. in typa XII. 6/20 P. S.

Najnovejša angleška moška in damska kolesa.

Puchovo motorno oralo „Excelstor“ 35/40 P. S.
in motorne poljske železnice in motorni poljski agregati.

LOKOMOBILE

rabljene, z jamčeno obratozmožne, po brezkonkurenčno nizkih cenah ima v zalogi in jih nabavlja

inž. **Gustav Zemanek**,
strojno tehnič. pisarna, Ljubljana.

Paviljon št. H 348.

Vzorčni velesejem v Pragi

od 3. do 10. septembra 1922.

Centralno tržišče srednje Evrope.

Najcenejši za nabavo raznovrstnih izdelkov
čehoslovaške industrije.

Velesejmski znak z izkaznico stane 25 dinarjev, služi kot permanentna vstopnica v razstavišče in upravičuje k popustu pri vožnji po železnici. — Velesejmski urad preskrbi udeležnikom ugodna stanovanja. Natančnejša pojasnila dajejo vsi čehoslovaški konzulati, zastopniki Prškega velesejma in
Velesejmska pisarna Praga I. Staroměstská radnice,
kjer se prodajajo tudi znaki in izkaznice. 2382

OLJE

Amerikansko, strojno, cilindrično in tovotno mast trdke **STANDARD OIL COMPANY OF NEW YORK** ima vedno v zalogi A. Lampret, Ljubljana, Krekov trg.

Kolesariji in cenjene dame

Prepričajte se v lastno korist in ogledajte si veliko zalogo dvokoles in otroških vozičkov novih modelov. — »**TRIBUNA**«, tovarna dvokoles in otroških vozičkov. LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4. — TRGOVINA: Stari trg št. 28. 2389

OPICIJELNI SPEDITERJI „LJUBLJANSKEGA VELIKEGA SEMNJA“ „BALKAN“ D. D. ZA MEDNARODNE TRANSPORTE

Brzojavni naslov: »Spedbalkan«.
Centrala: Ljubljana, Dunajska cesta 33.
Podružnice: Beograd z ekspozituro Caribrod-Maribor-Zagreb-Rakek-Jesenice.
Afilirana podjetja: »Balkan«, Ges. m. b. H., Wien III., Strohgate 24. — »Balkan«, S. A., Trieste, Riva Grumula 14.

Zastopstva: Fr. Mayer's Sohn, Hamburg — A. Welti-Furrer A. G., Zürich — Lemmel & Schramm, Frankfurt a/M — W. A. J. Tilleray & Co. Ltd., London — in vse podružnice teh tvrdk ter zastopstva z interesno skupnostjo na Češkem, Poljskem, v Madžarski, Italiji, Franciji, Romuniji in Sev. Ameriki.

Lastno carinsko posredništvo. — Tarifni oddelek. — Zbirni promet. — Mednarodne selitve pohištva. — Javna in carinska skladišča. — Največje in najboljše organizirano domače speditorsko podjetje v Jugoslaviji.

JOSIP KREGAR

oblastveno preizkušeni mestni tesarški mojster
LJUBLJANA Cesta na Modeljevo št. 2 LJUBLJANA

izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela in sicer vodne in nadtalne stavbe ter umetno tesarstvo. Prevzamem po danih kakor tudi lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil, ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvena ostrešja, balkone, vrtnice utice, verande, ter razna druga vrtna arhitekturna dela. Stopnice, dekorativne stropove, ter dekor. stenske opaze.

Ljubljanski velesajam:

Industrijski paviljon
mjesto br. 386

Siegel & drug

Industrija platnega in bombažastega blaga

Ljubljana, Dunajska cesta 31. En gros.

Teharska lesna industrija

Teharje, pošta in žel. postaja štor pri Celju priporoča

stole in lesne izdelke.

Blago solidno, cene zmerne. Velesajem paviljon E št. 80.

Poravnajte naročnino!

Bluze

spodnja krila, predpasniki, stezniki

najceneje pri:

A. Šinković nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg št. 19.

Pozor!

Kdor ne obišče na II. Ljubljanskem velesajmu

v paviljonu K št. 487

trdke

FRANC LUBAS & SIN

izdelovatelj harmonik

ne bo videl, kako izgleda lepa, precizna in dobro delujoča harmonika.

Franz Lubas & sin,
Klagenfurt.

Na paviljon F št. 152

se opozarja slavno občinstvo. Razstavljeni so razni novi modeli, otroški vozički, dvokolesa, motorji, šivalni stroji, vsakovrstni deli in pneumatika. Cene nizke. Ce- »Tribuna« dvokolesa in otroške vozičke, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4, Zvonarska ulica št. 1

Teodor Korn

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih in vodovodnih inštalacijskih del ter za pokrivanje streh. Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. — Proračuni brezplačno in poštne prosto. — Popravila točno in po najnižji ceni. Pločevinasta ambalaža kakor kante za barve, kandite in konzerve.

□ □ □

Medić, Rakovc & Zankl

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.

D. z o. z.

Centrala Ljubljana. Podružnica Maribor. Skladišče Novi Sad.

Brzojavi: MERA KL LJUBLJANA. — Telefon: 64.

Emailni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. „MERA KL“ Lak za pode. „MERA KL“ Lineoleum lak za pode. „MERA KL“ Emailni lak. „MERA KL“ Brunilino. Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

V PARADIŽU

sta bila brez obleke

Adam in Eva.

sedaj tega ni treba, ker se dobe vsakovrstne

obleke za gospode dame in otroke

v trgovini

O. Bernatovič
Ljubljana, Mestni trg 4-6.

Stavbeno podjetje

IVAN OGRIN

Ljubljana, Grubarjevo nabr. 8

Prevzemajo se vsakovrstne gradnje. Naprava načrtov. stroškovnikov. — Tehnična mnenja in ocenitve.

Delo solidno in hitro. cene nizke.

Telefon številka 426.

FIAT - AUTO MOBILI

Glavno zastopstvo:

O. Žužek

Ljubljana, Sodna ulica št. 11
Telefon Interurb. 461

nudi od najmanjše 4-cilindrske 6/15 HP do 12-cilindrske 60 HP tipe svetovnoznane osebne avtomobile.

Tovorni avtomobili istih znamk od 1—5 ton.

Najugodnejši nakup avtomobilov. — Znižane cene!

V nakupu kot obratu najcenejši!

Fiat
Torino
Austro
Fiat

Kosmetični preparati!
Kemično-tehnični izdelki!
I. C. Kotar, Ljubljana,
Wolfova ulica 3. Telefon 402.
II. Ljubljanski veliki sejem, paviljon K št. 455.

„SLOGRAD“

SLOVENSKA GRADBENA IN INDUSTRIJSKA D. D.
LJUBLJANA.

Telefon interurban štev. 180.

Brzjavi: Slograd.

Tekoči račun pri Slovenski Eskomptni banki v Ljubljani.

Tehnična pisarna v tovarni Keršič, Spodnja Šiška,
Frankopanska cesta štev. 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25letnih izkušenj.

Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

Zastopa: Patent dr. inž. Empergerja za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vložkami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“ mostovih in podobno.

Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov.

Gradbena vodstva:

KRANJ-TRŽIČ-LOGATEC

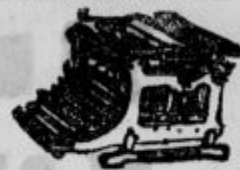
GOSPODARSKA ZVEZA

IMPORT - EKSPORT
LJUBLJANA
**LASTNI PAVILJON NA LJUB-
JANSKEM VELIKEM SEJMU.**

Strojno, cilindrsko in plinovo olje,
bencin, petrolej, parafin, tovarno mast
ter tehniško-industrijske potrebščine.

A. Lampret

Reprezentanca Standard Oil Company of New York
Ljubljana, Krekov trg štev. 10 Telefon 247
Paviljon E 30

Ant. Rud. Legat

prva specijalna trgovina s pisalnimi stroji in
pisarniškimi potrebščinami

Maribor, Slovenska ulica 7, tel. 100

Samoprodaja pisalnega stroja „Continental“ raz-
množevalnega aparata „Rapax“, „Veloma“ luknjača,
(Lochapparatt) in urejevalca pisem sistem „Indus“.

Lastna delavnica za popravila pisalnih strojev vseh sistemov.

Ljubljanski velesemenj paviljon H, koja 291.

Stabilne vročeparne-vezalne-lokomobile

Wolf	1911 HTC1	20/42 PS.
"	1919 TK2	30/45 "
"	1907 HTC2	28/54 "
"	1916 TK3	38/57 "
"	1914 TK4	48/72 "
"	1911 PC5	55/82 "
"	1907 HCCO	62/80 "
"	1909 SL1	65/95 "
"	1903 HCC1	72/100 "
"	1905 HCC2	100/130 "
"	1909 THC2	95/150 "
"	1908 HCC3a	145/195 "
"	1908 CSA	300/385 "
Lanz	1916 DCA	50/70 "
"	1913 DCD	90/125 "
"	1905 HV70	95/125 "
"	1919 NTC2	100/140 "
"	1921 NTC4	170/235 "
"	1907 V27	260/330 "

Stabilne vročeparne-visokonapele lokomobile

Wolf	1908 PH2	15/25 PS.
"	1908 PH2a	17/26 "
"	1905 OH3	18/29 "
"	1907 PH3	20/32 "
"	1906 PH4	22/36 "
"	1906 PH4	22/36 "
"	1908 PH4	22/36 "
"	1912 PH4a	24/40 "
"	1908 PH5	27/44 "
"	1910 PH6a	35/57 "
"	1921 AH6	45/75 "
"	1911 GA	45/70 "
"	1921 AH7	53/90 "
"	1921 AH8	70/110 "
Lanz	1904 GFA	13/22 "
"	1912 GN	15/25 "
"	1905 HEG20	20/30 "
"	1905 HEG24	24/34 "
"	1918 GP	22/35 "
"	1912 GR	31/49 "
"	1914 GT	38/57 "
"	1911 HLM4	47/72 "
"	1919 GU	48/70 "
"	1914 GW	70/110 "

Lanz	1911 HLM7	85/130 PS
"	1909 EH	85/120 "

Vozeče vročeparne-visokonapele lokomobile

Wolf	1906 OHF1	12/22 PS.
"	1907 OHF3	18/30 "
"	1907 PHF3	18/30 "
"	1911 NHF5	22/39 "
"	1917 AHF4	26/48 "
"	1921 AHF6	45/75 "
"	1921 AHF7	53/90 "
"	1921 AHF8	70/110 "
Lanz	1917 AP	20/32 "

Stabilne nasičenoparne-vezalne lokomobile

Lanz	1900 CRO	100/150 PS
------	----------	------------

Stabilne nasičenoparne visokonapele lokomobile

Badenia	1906 EBF	10/17 PS
Lanz	1902 GFA	13/22 "
Badenia	1906 HEA	16/28 "
Lanz	1908 ZAH	18/35 "
"	1901 RAE	24/39 "
"	1905 ZGH	25/38 "
Wolf	1906 ZOZ	28/44 "
Lanz	1906 ZGK	45/67 "
"	1907 ZGO	53/82 "

Vozeče nasičenoparne visokonapele lokomobile

Wolf	1900 8FZ	11/18 PS
Laus	1907 ZAG	13/24 "
"	1897 HA	16/26 "
Wolf	1901 12FZ	15/25 "
Lanz	1917 LOS	17/28 "
"	1918 ZH	18/35 "
"	1912 AQS	24/38 "
"	1913 LQS	24/40 "
Hofherr	1916 12er	24/40 "
Lanz	1910 ZM	28/52 "
"	1904 ZK	35/62 "
"	1906 VZO	50/70 "

Jadranska banka - Beograd.

Delniška glavnica: Din 60,000.000.—. Rezerva: Din 30,000.000.—.

Podružnice:

Bled, Cautat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Kor-
čula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sa-
rajevo, Split, Sibenik, Tržič, Zagreb.

— Amerikanski oddelek. —

Naslov za brzojave: Jadranska.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SANSEY STATE BANK: Cortland Street 82, New York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas,
Puerto Natales, Porvenir.

„SVETLA“ D. D.

za žarnice in elektrotehniko

Centrala: Ljubljana, Mestni trg št. 25. Telefon št. 450.

Podružnice: Zagreb, Frankopanska 2. Telefon št. 802.

Maribor, Gosposka ulica št. 20.

Zarnice	Zastopstvo	Kabel
Električni stroji	različnih	Stevci
Svetlobna oprema	svetovnih	Materijal za slabi tok
Instalacijski materijal	firm.	Kurilni in kuhalni aparati

Materijal za proste napeljave

Solidna in hitra postrežba. Brezhibni
materijal odgovarjajoč tehničnim
predpisom.

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Zebljarska zadruga, Kropa (Slov.). Brzojavke: Zadruga Kropa. - Telefon interurban: Podnart 2.
Paviljon G 263. Paviljon G 263.

Zebli za železnice, Zebli za ladje, črni ali pocinkani, Zebli za zgradbe, Zebli za čevlje, Spojke za odre in prage, Spojke za ladje in splave, Železne
brane, Zobje za brane, Kljuke za podobe, zid itd., Vijaki z maticami, Zakovice za tenderje, kotle in mostove, Vijačni čepi, Verige.

THE REX Co.

Paviljon K, prostor štev. 485. □ □ □ □

LJUBLJANA

Gradišče št. 10

Telefon št. 268

OPALOGRAF

UNDERWOOD

NOVOST:

najboljši razmnoževalni aparati.

najboljši ameriški pisalni stroj.

Potovalni Underwood, samo 3 kg težak in pisarniško pehištvo.

Andrej Černe

Ljubljana :: stavbno podjetje

Linhartova ulica 9 Sv. Petra cesta 23

izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela najceneje in najsolidnejše. — Izgotavlja natrte, od najpreprostejših do najbogatejših izvršbe

Prospekti
na razpolago

Paviljon 7

Weissbacher

lesnoindustrijska družba z o. z.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 66.

Telefon 114.

Telefon 114.

I. obrat: Parna žaga. — Tesarstvo: izpeljava in naprava strešnih stolov za visoke stavbe in zvonike, stropov, slepih in ladijskih tal, vrand, paviljonov, vrt-nih ograj, kegljišč, ledenic, mostov, pilotaže.

II. obrat: Strojno mizarstvo. — Stavbeno mizarstvo: okna, vrata, portali, stop-njice, steklene stene.

III. obrat: Tovarna lesenih žaluzij in rolo za okna po lastnem preizkušenem sistemu.

R.WOLF

delniška družba - Magdeburg - Buckau

Glavni zastopnik za Nemško Avstrijo in Jugoslavijo:

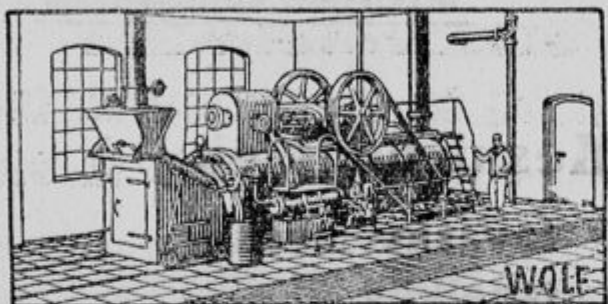
Inž. A. Zorn, Wien III./3, Am Heumarkt 21.

Stabilne in prevozne

lokomobile

za pregreto in nasično paro

od 6 do 800 k. s. moči.

Cestne lokomotive za pregreto paro za prevažanje tovorov.

Parne cestne valjarje.

Krožne sesalke za namakanje in osuševanje.

Zastopnik za Slovenijo: Inž. R. Roesser,

Ljubljana, Resljeva cesta 12.

INDUS D. D. preje CARL POLLAKTovarna usnja in usnjatih izdelkov Kranj, Ljubljana, Vrhnika
Centralna pisarna Ljubljana, Sv. Petra cesta 68. Tel. 528.

I. Industrija usnja.

- A. Vegetabilno (čreslostrojeno usnje):**
1. kravine, rjave, črne in chagrin, ter za mehove in strehe,
 2. kipsi,
 3. telefine,
 4. ovčine in kozine
 - a) mazane, rjave in črne,
 - b) barvane, za mobilje, tapetiranje in konfekcijo;
 5. vachettes:
 - a) za izdelavo dokolenic, barvane ali naravne,
 - b) za izdelavo nogometnih žog,
 - c) za izdelavo razne usnjate, konfekcije;
 6. svinjine (specialiteta):
 - a) za fino jahalno opremo, barvane ali naravne,
 - b) za kovčge,
 - c) za mobilje in galanterijsko konfekcijo (portemonnais, portefeuilles in knjigoveštvo);

- 7. podplati:**
- a) trovloženi hrastostrojani podplati,
 - b) vache;
- 8. crouponi za izdelavo transmissijskih jermenov,**
- a) specialno strojeni (angleški sistem),
 - b) hrastostrojani.

B. Chrom-usnje:

1. box-calf, črno in barvano,
2. chevreaux,
3. chevrete,
4. chrom-usnje za izdelavo nogometnih žog
5. chrom-usnje za izdelavo jermenov

C. Galun-usnje

za izdelovanje vezilnih in šivalnih jermenčkov.

D. Lak-usnje:

1. box-calf,
2. chevreaux.

II. Industrija usnjatih izdelkov.

A. Cevljarski izdelki:

1. čevlji za strapac,
2. " " rudnike,
3. " " sport in nogomet,
4. " po vojaškem vzorcu,
5. sandale.

B. Konfekcija transmissijskih gonilnih jermenov:

1. specialni stroj,
2. hrastov stroj,

3. chrom-stroj,
4. jermenci za šivanje in vezanje transmissijskih jermenov.

C. Konfekcija za

dokolenice (gamaše), nogometne žoge, torbice, portefeuilles itd. iz vegetabilnega, chrom- in lak-usnja, nahrbtniki, sportni pasovi itd., tržne torbice.

Ljubljanski veliki sejem paviljon J 302

Ljubljanski veliki sejem paviljon J 302

MENJALNICA**Slovenske eskomptne banke - LJUBLJANA**

Telefon štev. 3.

nasproti glavnega kolodvora

Telefon štev. 3.

kupuje in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevnih cenah.
Ima poseben borzni oddelek. **Prevzema vse bančne posle.**

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta šte. 38/I

(časno v prostorih Zadružne zveze).

Telefon št. 21.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: BLED.

Interesna skupnost s: Sympco Zanatijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad čez K 60.000.000.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.

M. Kuštrin

tehniško in elektrotehn. podjetje

Ljubljana, Rimska cesta 2

Brzjavke: Kuštrin, Ljubljana. Telef. 588.

Zaloga

polnogumijastih obročev

trdke WALTER MARTINY za tovarne avtomobile, hidravl. stiskalnica za montiranje istih v centrali, pnevmatike in avtomob. potrebščine, elektrotehn. žice ter tehniških in elektrotehniških predmetov vseh vrst.

PODRUŽNICE: Ljubljana, Dunajska cesta 20, telefon 470, Maribor, Jurčič ul. 9. tel. 133, Beograd, Knez Mihajl. ul. 1.

IVAN BRICEK

MESTNI STAVBENIK
LJUBLJANA

Telefon 527.

Slomškova ulica 19.

IZVRŠUJE NOVE ZGRADBE IN
POPRAVILA VSEH VRST, NA-
ČRTE TER PRORAČUNE.

DELO NAJSOLIDNEJE!

Prevozne **MLATILNICE**

s čistilnikom in napolnjevalcem z mo-
torji takoj na razpolago pri:

Stanislavu SCHMID

tovarn. zaloga vseh poljedelskih strojev
v Strassu, Untervogau, Štajersko. 3433

Staro lito železo

v vseh množinah kupujejo

Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani.

Najzanimivejše

Ljubljanskega velesejma bude brez dvoma

oddelek št. F 123—124

trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, naj-
lepše in najboljše, kar je svetovna tehnika v stroki

šivalnih strojev

dosedaj iznašla in preiskusila,

razstavi svetovna tordka

Singer - šivalni stroji

Bourne & Co.

v svojih paviljonih. Na ogled najmodernejše šivalne stroje bo
gonila električna sila

kar prihrani čas in denar.

To ni življensko vprašanje samo tvornic, marveč velja dandanes
prihranitev časa in denarja posebno za rodbine.

Obisk

teh paviljonov Vam bo donesl več koristi in zabave kot vse
senzacionalne kino-predstave!

Papir na debelo! Tvorliška zaloga!

„LIPA MILL“

konfekcijski papir, kuverte in vse vrste
drugega papirja, papir za pakovanje itd.

Cigaretni papir: Abadie, Club, Samum, Golub

A. LAMPRET,

Paviljon E 30

Ljubljana, Krekov trg šte. 10.

IMPORT

EKSPORT

Gospodarska zveza

Telefon šte. 137.

Ljubljana

Brzjavke: Gospodarska.

Blagovni oddelek:

kolonijalno blago,
krnila,
umetna gnojila,
žito in žitni izdelki,
usnje.

Manufakturni

oddelek:

češka in angleška
manufaktura.

Lesni oddelek:

nakup in prodaja,
lesa ter oglja,
lastne žage.

Strojni oddelek:

poljedelski in drugi
stroji.

Mesni oddelek:

tovarna mesnih
izdelkov,
hladilnica,
izdelovalnica umet-
nega ledú,
izvoz živine in
prašičev.

Vinski oddelek:

domača in tuja vina
v sodih in buteljkah.

Tovarna za milo in sveče.

Tvornica za izdelovanje parketov.

Največja zaloge

klavirjev in pianinov Ljubljana,
J. HUBAD roj. DOLENC, Hilsnerjeva 5

prilagočena za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarov po
najsolidnejših nizkih cenah.

Paviljon K 456.

And. Jakil

Tvornica koža i cipela, d. d.

Utemeljeno 1881 **Karlovac** Utemeljeno 1881

Brzjavke: JAKIL, KARLOVAC.

Telefon: pisarna 70, tvornica 50, stan 118.

Proizvodja:

Vaches džonove u poluticama. — Vaches kru-
pone. — Okrajine vratove — Tabanice (Brand-
solne). — Teletinu žutu i crnu. — Kravine žute.
— Kipse cugovane. — Boxcalf u svim bojama.

Solidna kvaliteta.

CIPELE, muške i ženske, iz boksa u svim bo-
jama, teletine i kravine: moderne, amerikan-
ske i obične radničke (bakandže).

Elegantna izradba iz čiste kože.

Paviljon I., broj 386.

Fran Ravnikar

mestni tesarški mojster

Ljubljana, Linhartova ulica štev. 25.

Telefon štev. 415 — Poštno-čekomni račun 11.428

izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela in sicer vodno in
nadtalno ter umetno tesarstvo.

Parna žaga in strojne delavnice.

Prevzemam po danih, kakor tudi lastnih načrtih zgradbo mostov,
jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske stavbe,
stolpne strehe, kupole in cerkvena ostrešja, balkone, vrtno ulice,
verande ter razna druga vrtna arhitektonična dela. Stopnice
dekorativne stropove ter dekorativne stenske opaže. Za razne
industrijske stavbe opozarjam zlasti na moje patentirane nosilce
za večje proste raspetine od 12—15 m.

:: Razstava v paviljonu za stavbeno stroko in lesno industrijo ::

Arhitekt in mestni stavbenik

VILJEM TREO

Ljubljana, Gosposvetska c. 10.

Telefon interurb. št. 103. Ustanovljeno l. 1850

se priporoča za zgradbe

vseh vrst ter izvršuje

načrte in proračune.

D. D. za industrijske naprave

Budapest, Praga, Wien, Milano, Düsseldorf.

Parna naprave: kompl. vsake velikosti, najmoder-
neje: kotli za ogrevanje z navpičnimi cevmi in
sektional-kotli, pat. Lenk (Vorwärmer-Stellrohr-
n. Sektional-Kessel) cevni kotli za veliko množino
vode s Economiserom, visoka zmoglost sistem
»Gefa«; lokomobilni kotli s stojalom na vozilu,
ki se lahko odzame, naprave za avtomat. dona-
šanje premoga; naprave za čiščenje cevni kotlov.

Izkoriščanje toplote (Abwärmeverwertung) Eco-
nomiser velike zmoglosti sistem »Gefa«; kotli za
za proizvodnjo pare s pomočjo vročega plina (Ab-
hitze-Kessel); naprave za ojačanje prop. ha (Saug-
zug-Anlagen).

Ognjišča »Gefa« s koritasto rešetko z in brez pre-
mičn. zračnih zares, posebno pripravna za kurjavo
s slabim premogom (prahom), lignitom, žaganjem,
itd.; avtomat. kurjava (Schütt-Feuerung) s žagan-
jem, lesenimi odpadki, šoto, lignitom itd.

Stopnj. rešetke: (Treppenrost) avtomobilni si-
stem »Gefa« za vsako slabo gorivo, kurjavo s
plinom ali oljem.

Čiščenje vode in filtracija: Stroj za čiščenje vode
Type B; naprava za razredčenje ogijene kisline v
pivovarnah in gospodarskih vodn. napr. patent-
Sertal, najidealnejše čiščenje vode za kotle, teks-
tilno in kemično industrijo itd., naprave za od-
stranjevanje železa iz pitne vode in vode za tvor-
nico; stroj za čiščenje vode, sistem SS (patent)

Ventilacija: Naprava za sesanje prahu in pnevma-
tični transportni stroji; naprava za odstranjevanje
pare iz lokala.

Sušilnice: Aparati za sušenje drv, furnirja, žita,
koruze, sadja, zelenjave, lepenke, vate, tkanine,
kož in vrec. Stroji za karboniranje in za ureje-
vanje vlage tkanin. Kontrolni aparati za kotle:
avtomatični aparati za preizkuševanje dimnega,
plina »Uno«. Parno merilo patent »Bayer«. Vodno
merilo patent »Schilde«.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

ORBIS tržišče vzorcev industrijskega blaga d. d.

ZAGREB, Paromlinska cesta 1.

Obiščite naše prostore za tehnične,
elektrotehnične in gospodarske
stroje na ljubljanskem velesejmu,

paviljon H

Inserati v „Slovencu“ imajo največji uspeh!

SLAVENSKA BANKA d. d.

Podružnica
LJUBLJANA

preje Jugoslovanska Union-banka

ZAGREB

BEOGRAD

Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona,
Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek,
Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Škofja
Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

Afilacije:

Budapest: Balkan Bank r. t.

Split: Jugoslavenska industrijska banka.

Wien: Bankhaus Milan Robert Alexander.

Dejniška glavnica in rezerve 200.000.000 K.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

**Uvoz in prodaja raznovrstnega
inozemskoga manufakt. blaga.**

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg.

**Posebni oddelek za pletenine,
trikotajo in perilo.**

Underwood

pisalni stroji so najboljši

Zahtevajte ponudbe!

THE REX Co.

LJUBLJANA

Tel. 268 - Gradišče št. 10 - Tel. 268

Opalograph

razmnoževalni aparati so svetov-
noznani

Zahtevajte ponudbe!

BERSON**GUMIJEVE PETE**in
PODPLATIohranijo Vam obutev
trpežno in
elegantnoDobe se v vseh boljših trgovinah z usnjem ter na debelo pri
BERSON-KAUČUK d. d., ZAGREB, WILSON TRG 7.**Člani konzuma**ki obišejo ljubljanski semenj,
naj se ne pozabijo oglasiti v**kleti, Kongresni trg št. 2.**kjer dobe dobro postrežbo in
pristno domačo kapljico.

Obed je treba pravočasno naročiti.

Bogata izbira manufakture, špecerije
in galanterije.**Tvornica pohištva****Andrej Kregar**

Št. Vid nad Ljubljano (Slovenija)

Priporoča svojo zalogo pohištva v vseh
modernih slogih. — — — Preuzame vsa
staubena mizarska dela: okna, vrata,
portale i. t. d. in izvršuje po naročilu.**Najstarejša sedlarska delavnica****Jos. Köhler**

Ljubljana, Donajska cesta št. 19

priporoča izdelane konjske opreme
ter vse sedlarske potrebščine

Delo solidno

Cene zmerno

Sedlarstvo

Najboljši so pravi AMERIKANSKI in angleški

SINGER-šivalni strojiSinger-igle
in
nadomestni deli.LASTNA
MEHANIČNA
DELAVNICASinger-olje
sukanec
svila itd.PRODAJA
NA
OBROKE

— Singer-šivalni stroji Bourne & Co New York —

CENTRALA za kraljevino SHS Zagreb, Marulićeva 5. — Podružnice:

LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA 3.Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar, Brod n/S, Su-
botica, Novi Sad, Maribor, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrov-
nik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragu-
jevac, Zajecar i Stip. — Zastopstva so v vseh večjih krajih.**KNJIGOVEZ NICA**

in tvornica

poslovnih knjig**K.T.D****Ljubljana****Največji**in najmoderneje oprem-
ljeni zavod te stroke
v JugoslavijiKopitarjeva
ulica št. 6**Črtanje**(rastriranje) in vezava
po specialnih naročilih
v najkrajšem času**Prvovrstni in brez-****konkurenčni izdelki****Termotehniški zavodi**

d. d.

Telefon št. 22-87

Zagreb

Jurišićeva ulica 8

„GEBE“kuhinjska posoda za kuhanje, aparat za kurjavo in za likanje
z ogljem, drvni, s plinom in z elektriko

Posetite

Ljubljanski velesejem, trgovski oddelek H, št. 333

Za novo urejeno industrijsko podjetje tekstilnega blaga iščemo
od inozemca**primerno poslopje**Pogoji: dobre delavne zveze iz mesta z zadostno tekočo vodo v bližini želez-
niške postaje, po možnosti v bližini kakšnega velikega mesta. Kupilo bi se tudi
tako industrijsko podjetje, katero bi se pokazalo sposobno za gornjo svrhu.
Dovolj inozemskega kapitala pri roki, eventualno lahko tudi tuzemska udeležba.
Cenjene oferte poslati pod **Diskretion verbürgt Nr. 3684** v nemškem ali
francoskem jeziku na**Haasensteia & Vogler A. G., Wien I., Schulerstraße 11.****Svetlo kopirne odtise**(pavze) stavbnih in strojnih i. dr. načrtov, pozitivne in negativne, v poljubni
velikosti in nakladi**Klišeeje**za eno- ali večbarvni tisk, v poljubnih oblikah, za vse vrste tiska od preproste
do najfinejše**Foto-litografska dela**

po najmodernejšem načinu, izvršuje v kratkem času in po zmernih cenah

**Jugoslovanska
tiskarna****Ljubljana**